

Днес в броя

България почита словото и духа – шествия и концерти за Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност

Д-р Андреас Шлайхер, „Доктор хонорис кауза“ на Софийския университет: „В ерата на изкуствения интелект от образователните институции зависи да помагат на хората да бъдат „създатели на смисъл“, които умеят да взимат етични решения и които участват във формирането на света“

Десислава Желязкова, зам.-кмет на Столична община, в Студио „Аз-буки“: „Дори да построим всички необходими сгради за детски градини, пак ще се изправим пред въпроса кой ще работи в тях. Именно затова все по-често казвам, че най-големият проблем вече не са сградите, а хората“

AZBUKI

Вестникът е преработенник на първото официално издание на Министерството на просвещението – „Училищен преглед“ – 1896 г.

Четете ни на www.azbuki.bg

НАЦИОНАЛЕН СЕДМИЧНИК ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Брой 21 (1766) 28 май – 3 юни 2026 г. Година XXXV. Под името „Аз-буки“ вестникът излиза от 10 април 1991 г.

Цена 1,10 € / 2,15 лв.

Снимка ПЧМГ – София

В навечерието на държавните зрелостни изпити с много емоции, усмивки и вълнение своя випуск 2026 изпрати училищната общност на Първа частна математическа гимназия в София

Повече студенти държавна поръчка от есента

Със 776 места нараства приемът за учебната 2026/2027 г., предвижда проект на Решение на Министерския съвет

Държавата ще осигури средства за издръжка на обучението на 42 560 новоприети студенти в I курс – от тях 36 354 след средно образование, в 38-те държавни висши училища през учебната 2026/2027 г., като това е ръст от 776 места в сравнение с миналата година.

Студентите в редовна форма на обучение са 36 504, в задочна форма на обучение – 5920, и в дистанционна форма – 136. Това е записано в публикувания за обществено обсъждане проект на Решение на Министерския съвет за утвърждаване броя на приеманите за обучение студенти и докторанти в държавните висши училища и научните организации през учебната 2026/2027 г.

Повече места в сравнение с учебната 2025/2026 г. се предлага да бъдат утвърдени в няколко професионални направления, като част от тях са „Здравни грижи“ – ръст от 165 места за студенти по специалност „Медицинска сестра“ и „Акушерка“;

„Психология“, „Икономика“, „Туризм“, „Машинно инженерство“, „Коммуникационна и компютърна техника“, „Енергетика“, „Транспорт, корабоплаване и авиация“, „Архитектура, строителство и геодезия“ и други.

След съгласуване с министъра на здравеопазването се предлага увеличение на местата за студенти по специалности от регулираните професии и докторанти от професионални направления „Обществено здраве“ и „Медицина“, се посочва в доклада на просветния министър към проекторешението.

Получени са и допълнителни заявки от министъра на вътрешните работи и министъра на отбраната за утвърждаване на по-голям брой на приеманите за обучение студенти в професионални направления „Национална сигурност“ и „Военно дело“, които също са взети предвид.

На стр. 2

2294 паралелки за прием в гимназиите в VIII клас

2294 паралелки са заложили в утвърдения държавен план-прием в VIII клас за учебната 2026/2027 г., съобщават от Министерството на образованието и науката за „Аз-буки“. В тях могат да се обучават 59 584 кандидат-гимназисти.

В дневна форма на обучение са 2165 паралелки с 56 226 места, а в дуална система на обучение – 129 паралелки с 3358 места.

Паралелките в утвърдения план-прием за новата учебна година са с 34 повече спрямо настоящата 2025/2026 г., когато те са 2260.

Най-голям е процентът на местата в паралелките за професионално обучение в област Враца – 76,27%, следвана от област Ловеч със 75,26%. На трето място по процент професионални паралелки е област Монтана – 72,73%.

Трите региона, в които превес имат профилираните паралелки, са област Смолян, където процентът на местата в профилираните паралелки е 54,5% от общия брой места, област Кърджали с 54,17%, в София-град с 51,9%.

В утвърдения план-прием за учебната 2026/2027 г. са заложили общо 129 професионални паралелки в дуална система на обучение. Местата в тях са за 3358 ученици. Най-голям брой професионални паралелки в дуална система на обучение са заложили в област Пловдив – 21, в област Русе са 15,5, а в София-град са 11,5.

От новата учебна 2026/2027 г. ще се прилага и новият Списък на професиите за професионално образование и обучение. В утвърдения план-прием е обявен прием за 145 професии (дневна и дуална). За 89 професии е обявен прием в дуална форма.

За учебната 2026/2027 г. са утвърдени 261 паралелки с профил „Чужди езици“. Те са с 3 по-малко от утвърдените за учебната 2025/2026 г., сочи още справката. АЗБУКИ

Силата на информацията

МУ – Варна, откри нов комплекс с уникални лаборатории

Розалина ДИМИТРОВА

Медицинският университет във Варна откри нов учебен и научноизследователски комплекс и две високотехнологични лаборатории – по морска медицина и за оценка на хранителния статус. Събитието съвпада с отбелязването на 65 години медицинска наука във Варна и 25 години от създаването на Факултета по обществено здравеопазване – символичен момент в развитието на висшето училище като водещ образователен и научен център в България.

„Това е съвременна и практическа база за обучение и научна дейност, която ще даде нови възможности за развитие на младите специалисти“, подчерта ректорът на МУ – Варна, проф. Димитър Райков по време на официалното откриване.

Реализираният проект обхваща модерна инфраструктура с площ от близо 900 кв. м, включваща 11 работни кабинета, 5 учебни зали, аудитория със 100 места, две учебни лаборатории, както и технически и сервизни помещения. Инвестицията е на стойност над 800 000 евро. Базата е реновирана със собствени средства на Университета, а оборудването на лабораториите е осигурено по проектите MASRI и MUVE-TEAM.

Новооткритата лаборатория по морска медицина е първата по рода си в България. В нея са обособени зали за антропометрични, функционални и психофизиологични изследвания, оборудвани със съвременна апаратура за анализ на телесния състав, динамометрия, спирометрия и тренинг за стресоустойчивост. Изградена е и зала за психологични и психофизиологични изследвания и тренинг за стресоустойчивост. Възможностите на новата техника бяха демонстрирани от студенти от направление „Военен лекар“.

Лабораторията е напълно интегрирана в структурата на

МУ – Варна, и ще осигури контролирана среда и специализирано оборудване за провеждане на антропометрични, функционални, психологични и психофизиологични изследвания на хора, работещи на море. Целта е да се подобри безопасността и тяхното здраве.

Лабораторията за оценка на хранителния статус е оборудвана с апаратура за прецизен анализ на телесния състав чрез измерване на основните компоненти на човешкото тяло – вода, мазнини, мускулна и костна маса. Технологиите ще подпомагат научните изследвания, обучението и дейностите, свързани с профилактиката, храненето и общественото здраве. Лабораторията разполага и с апарата BOD POD – високотехнологична система за анализ на телесния състав, която използва метода въздушна плетизмография, за да измери с висока точност съотношението между мазна и чиста телесна маса. Изследването е неинвазивно, бързо и напълно безопасно, което го прави подходящо както за научни изследвания, така и за приложение в спорта, медицината и клиничната практика.

С новия комплекс Медицинският университет – Варна, затвърждава своята роля като модерен образователен и научен център с активен принос към развитието на медицинската наука, иновациите и общественото здраве, отбелязват от висшето училище.

Повече студенти...

От стр. 1

Експертната комисия за изготвяне на оценка на потребностите на пазара на труда дава положителна оценка и на заявката на Бургаския държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров“ и определя прием в образователно-квалификационна степен „Професионален бакалавър по...“ на 30 студенти в редовна форма на обучение по специалност от регулираните професии „Медицински лаборант“. Уважена е и заявка на Техническия университет – София, във връзка с потребностите на пазара на труда от специалисти в ПН „Педагогика на обучението по...“, като е определен прием в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ на 24 студенти в редовна форма на обучение и в ОКС „магистър след придобита степен бакалавър“ на 24 студенти в редовна форма на обучение.

За следващата академична година се предлага прием на 15 594 студенти срещу заплащане в държавните висши училища. Това е намаление с 957 места спрямо предходната година.

Министерството на образованието и науката предлага за учебната 2026/2027 г. да бъдат приети 1542 докторанти в държавните висши училища и 321 в научните организации, от които 200 в БАН и 58 в Селскостопанската академия. Докторантите в редовна форма на обучение са 1320, а в задочна форма на обучение – 222.

С проекта се утвърждава и броят на приемащите за обучение студенти и докторанти чуждестранни граждани или лица без гражданство, получили временна закрила на територията на Република България, в българските държавни висши училища.

Съгласно ПМС 103/1993 г. местата за обучение на наши сънародници от чужбина в държавни висши училища за придобиване на ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ са до 2000 и до 40 за образователната и научна степен „Доктор“.

По реда на ПМС 228/1997 г. българската държава ще осигури до 300 места за обучение на граждани на Република Северна Македония за придобиване на ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ и до 5 места за ОНС „Доктор“.

Съобразно ПМС 264/2024 г. българската държава ще осигури и до 400 места за обучение на чуждестранни граждани или лица без гражданство, получили временна закрила на територията на Република България, за придобиване на ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“.

Предложеният прием на студенти и докторанти съгласно цитираните актове на Министерския съвет е съобразен с предложенията на организации на българските общности в чужбина и българските дипломатически представителства, както и с предложенията на висшите училища.

Индикативният размер на необходимите средства за 2027 г. за издръжка на обучението на студентите и докторантите в I курс през учебната 2026/2027 г. е в размер на 167,2 млн. евро и е в рамките на разчетените средства за висше образование с актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2027/2028 г.

Бележки, становища и предложения по проекта могат да бъдат изпращани до 22 юни 2026 г. към дирекция „Висше образование“ – МОН (a.kostov@mon.bg). **АЗ-БУКИ**

Сила, скорост и смях за 1 юни

София посреща Деня на детето със забавления за малчугани и семейства на десетки локации

По повод Международния ден на детето – 1 юни, Столичната община кани всички деца и техните семейства на мащабния спортен празник „Сила, скорост, смях“. Събитията ще се проведат на 31 май от 10 до 14 часа на две локации в столицата – в ж.к. „Люлин“ (парковото пространство срещу Кооперативния пазар) и в Княжеската градина.

И на двете места са предвидени музика, танци и разнообразни игри за най-малките. Програмата включва множество активности, съобразени с възрастта на децата и насърчаващи движението и забавлението.

Посетителите ще могат да се включат във футболни игри с представители на Българския футболен съюз, в занимания по бадминтон с Българската федерация по бадминтон и в демонстрации по художествена гимнастика с участието на състезателки от Българската федерация по художествена гимнастика и клуб „София спорт“.

Предвидени са още състезания по лека атлетика със Спортен клуб „Спорт за всички София в Европа“, предизвикателства от клуб Street Workout Bulgaria, както и възможност за игра на тенис на маса. Доброволци на Българския Червен кръст ще показват как се оказва първа долекарска помощ.

В ж.к. „Люлин“ децата ще могат да опитат ръгби под ръководството на Българската федерация по ръгби, а в Княжеската градина ще има баскетболни предизвикателства, организирани от Българската федерация по баскетбол, както и демонстрации на клуба по хокей на трева към Националната спортна академия.

За всички участници, които преминат през предизвикателствата на избраната от тях локация, са предвидени специални награди и изненади.

От 29 май до 1 юни площадът около храм-паметника „Св. Александър Невски“ ще бъде домакин на второто издание на Международното изложение KIDS EXPO SOFIA. Събитието е с вход свободен и е част от Календара

Снимка „Аз-буки“

на културните събития на София.

След успешния дебют през 2025 г., когато изложението привлече хиляди посетители, тазгодишното издание ще предложи още повече участници, демонстрации и интерактивни дейности. В него ще се включат държавни и общински институции, спортни федерации, училища, културни организации и социални инициативи.

Сред акцентите са демонстрации на техника и практически умения от представители на Българския Червен кръст, Националната система 112, пожарната, полицията, Министерството на отбраната и други институции.

Спортната зона ще даде възможност на децата да изпробват футбол, волейбол, гимнастика, таекуондо, бокс, катерене и други дисциплини, както и да се срещнат с популярни български спортисти.

Културно-образователната програма включва участия на училища

и школи, а зоната за забавления ще предлага всекидневни концерти, танци, творчески работилници и сценични изяви. За първи път тази година Българската национална телевизия ще разполага със собствен аудио-визуален кът за деца.

По традиция и Националният дворец на децата ще отбележи Международния ден на детето с празнична програма. Събитията започват на 1 юни в 10,30 часа в парка пред сградата на институцията. Програмата включва галаконцерт, награждаване на лауреатите от Международния детски фестивал „Млади таланти 2026“, изложби, пленери и демонстрации на различни школи и клубове.

На 1 юни ще бъде връчена и наградата „Талант на годината“, а специално изграден зоокът ще даде възможност на децата да наблюдават отблизо животни, предоставени от фермите на Института по животновъдни науки в Костинброд. **АЗ-БУКИ**

Разговор за бъдещето

Министър Георги Вълчев обсъди промените в образованието със създателя на PISA

Олекотяване на учебните програми, усиляване на междупредметните връзки, намаляване на образователните неравенства, развитие на професионалното обучение и ангажиране на семействата в образователния процес. Това са част от темите на срещата между министъра на образованието и науката проф. Георги Вълчев и директора на дирекция „Образование и умения“ в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и създател на международното изследване PISA д-р Андреас Шлайхер, съобщава Пресцентърът на МОН.

Сред акцентите в разговора са и предстоящите реформи в образованието, насочени към развитие на уменията, както и продължаващо сътрудничество между МОН и ОИСР.

Проф. Вълчев подчертава, че Министерството вече работи по конкретни мерки и политики за промяна на учебното съдържание и за модернизиране на системата. Министърът акцентира и върху необходимостта учениците да виждат по-ясно връзката между знанията и реалния живот чрез засилване на междупредметните връзки и по-практическа насоченост на обучението.

Заедно с това е поставен акцент на важността от вливането на млади учители в системата, които да се учат от по-опитните, но да допринасят за вдъхновение и отдаденост на професията.

Сред основните приоритети е посочено и развитието на професионалното образование. Андреас Шлайхер изтъква, че важно

Снимка Олег Попов

значение има ангажираността на работодателите за развитие на професионалното образование, което е едно от предизвикателствата за нашата страна.

Д-р Шлайхер представя възможността България да се включи в проучване на ОИСР за работната сила, което изследва уменията на възрастните. Той Шлайхер оценява високо усилията на България и подчертава, че присъединяването на страната към ОИСР в областта на образованието е преминало изключително успешно. Отбелязва, че българските ученици успешно възпроизвеждат знания, но системата трябва да поставя още по-силен акцент върху практическото им приложение.

Създателят на PISA откроява и положителна тенденция за повишаване удовлетвореността на

учителите в България от работата им. Д-р Шлайхер поздравява МОН за политиката за повишаване на доходите на преподавателите, но изтъква, че тя не е водещият фактор за привлекателността на професията. По думите му тя е свързана, на първо място, с качеството на отношенията с родителите, след това – на комуникацията с директора и работната среда, която той създава. И на трето място – с това как се оценява трудът на учителя.

В края на срещата министър Георги Вълчев подари на д-р Шлайхер книга със стихотворения на Христо Ботев и плакет с кирилицата.

По-късно Андреас Шлайхер се срещна и разговаря с директора на Института по образование към МОН проф. Галин Цоков и членове на неговия екип. **АЗБУКИ**

Кампания на Института за български език – БАН и в „Аз-буки“

Какво означава биохакинг

Кристияна СИМЕОНОВА *

Биохакинг е относително нов термин. За първи път се употребява в САЩ през 1988 г. Опростено казано, става дума за целенасочено фокусиране върху всички аспекти на живота с цел подобряване на неговото качество, забавяне на стареенето, подобряване на здравето, повишаване на работоспособността и издръжливостта, засилване на паметта и концентрацията, намаляване на стреса и пр. Това се постига чрез водене на здравословен начин на живот, отказване от лоши навици, балансирано хранене, физическа активност, осигуряване на организма на достатъчно сън и почивка и др. По-формално биохакингът може да се определи като експериментирание на биологична основа, при което целенасочено се прилагат наука и технологии за подобряване на човешкото тяло, ум и здраве, най-често извън границите на традиционна медицина или наука.

В българския език терминът е заемка от английски (*biohacking*). Той е част от поредица англицизми, които се използват по-широко или по-тясно в езика: *маркетинг*, *аутсорсинг* 'възлагане на определени дейности на външен изпълнител', *скрининг* 'медицински изследвания за ранно откриване на заболявания', *уиндсърфинг*, *франчайзинг* 'предоставяне при определени условия на правото да се използва успешен бизнес модел', *фотолифтинг* 'козметична процедура за стимулиране на колагена, която се прилага върху лице, шия, деколтето и др.'. Всички изброени нови термини са съществителни от мъжки род, които нямат множествено число и бройна форма. Единствените им форми са членуваните форми с пълен и кратък член.

*Д-р Кристияна Симеонова е доцент в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българската академия на науките.

Андреас Шлайхер стана „Доктор хонорис кауза“ на Софийския университет

Боряна ТРАЙЧЕВА

Директорът на дирекция „Образование и умения“ на ОИСР д-р Андреас Шлайхер бе удостоен с почетното звание „Доктор хонорис кауза“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ на тържествена церемония в аулата на най-старото ни висше училище.

„Присъждането на почетното звание е израз на признание за неговия принос за изграждането на международни инструменти за оценяване и анализ на образователните резултати, които подпомагат развитието на българската образователна политика. И е символ на високо признание за неговия значим принос и укрепването на ценностите на Университета“, заяви деканът на Факултета по педагогика доц. д-р Ваня Божилова.

На церемонията присъстваха министърът на образованието и науката проф. Георги Вълчев, заместник-министър акад. Николай Витанов, началникът на РУО – София-град, д-р Елеонора Лилова, експерти от МОН, бившите министри на образованието Красимир Вълчев и проф. Галин Цоков, преподаватели и студенти.

Андреас Шлайхер е инициатор и ръководител на програмата за международно оценяване на учениците PISA и участва в множество инициативи, свързани с иновации и трансформации в образователните политики и практики. Под негово ръководство акцентът в изследванията преминава към оценка на функционалната грамотност, която служи за основа за национални учебни реформи. Подход, който се фокусира върху способността на учениците да прилагат наученото в практиката.

„Да бъде отличен от най-стария и най-престижен университет в България и една от ключовите интелектуални и културни институции в тази част на света, е сред най-големите почести, които човек може да получи“, заяви Андреас Шлайхер в словото си пред академичната общност.

Той подчерта, че предизвикателството пред образованието днес е да съхрани и развива човешките способности в ерата на изкуствения интелект.

„Преди 1100 години България се превърна в център, от който славянската писменост и култура се разпространиха

Зам.-ректорът на Софийския университет акад. Тони Спасов връчи удостоверението на д-р Андреас Шлайхер

по света“, каза още Андреас Шлайхер.

В рамките на академичното си слово на тема „Как да направим изкуствения интелект опора и да избегнем превръщането му в патерица“, д-р Шлайхер подчерта, че университетите са сред малкото места, където човечеството все още може да спре, да разсъждава, да обсъжда не само какво може да се направи, а и какво би трябвало да се направи.

„В ерата на изкуствения интелект и бързото развитие на технологиите именно от образователните институции зависи да помагат на хората да бъдат „създатели на смисъл“, които умеят да взимат етични решения и които участват във формирането на света, вместо само да реагират на него“, заяви д-р Шлайхер.

Основното предизвикателство според него ще бъде изграждането и запазването на способностите, които ни помагат да останем хора в контекста на изкуствения интелект. „Един от най-големите ни недостатъци като хора е, че умовете ни са създадени да пестят енергия – лесно заменяме

автономността си за удобство“, коментира Шлайхер.

По думите му съвременният свят обаче вече не ни възнагражда за това, което знаем – ChatGPT и Gemini знаят всичко, той ни възнагражда за това какво можем да направим с нещата, които знаем.

Шлайхер подчерта и силната връзка между използването на технологии в училище за лични цели и негативните резултати от ученето. И предложи като алтернатива примери от страни като Дания и Украйна, където употребата на технологии в рамките на обучението е по-фокусирана и педагогически насочвана.

Новият „Доктор хонорис кауза“ на Софийския университет акцентира, че изкуственият интелект в образованието работи най-добре, когато учителите имат централно място в дизайна на задачите, тъй като професионалните преподаватели не могат да бъдат заменени.

Употребата на изкуствен интелект за някаква задача не означава непременно научаване на нещо ново, затова изпълнението на задачи трябва да върви ръка за ръка с ученето.

Шлайхер предлага и положителни посоки за употребата на изкуствен интелект в образованието, като например използването му не за написване на есета, а за проучването преди писането или за улесняване на общуването при учене на чужди езици, за по-бързо усвояване на лексика и граматика.

Като една от важните задачи, които предстоят, той посочи създаването на специализирани инструменти с изкуствен интелект за класните стаи, където важна роля отново имат висшите училища.

Акцентира и на това, че с най-добра дигитална грамотност се оказват учениците, които четат често, тъй като четенето на една по-дълга книга изисква изграждането на мисловни модели за сложни системи, разграничаване на факт от мнение, извличане на смисъл и справяне с двусмислици. Докато технологии в ръцете на твърде малки деца по-скоро вредят, отколкото подпомагат процеса им на учене, коментира Андреас Шлайхер.

Д-р Андреас Шлайхер бе любезен да отговори и на въпросите на „Аз-буки“. Интервю с него очаквайте в следващ брой на вестника.

Кюстендил почита своите учители и творци

Снимка Авторът

Младите таланти на Кюстендил изнасят тържествен концерт на площад „Велбъжд“, посветен на 24 май

Северина ДИМИТРОВА

Кюстендил отбелязва 24 май – най-светлия празник на българската духовност, просвета и култура, с тържествено шествие и церемония по връчване на годишните отличия в областта на образованието и културата. Празникът, който събира в едно минало, настояще и бъдеще, се превърна в повод градът да изрази признателността си към хората, които всекидневно градят духовния облик на общността.

Началникът на Регионалното управление на образованието – Кюстендил, Мая Стойчева награди изяви педагози с почетното отличие „Неофит Рилски“ на МОН.

Признание за своята високопрофесионална дейност получиха Станислава Василева Маджова – главен учител в ДГ „Слънце“, Юлияна Кирилова Карпузова – старши учител в ПМГ „Проф. Емануил Иванов“, и Лилия Стоянова Александрова – старши учител в ОУ „Св. Паисий Хилендарски“.

„24 май не е просто дата, а ден, в който всеки българин може да заяви своята гордост от принадлежността си към народ с достойно място в европейската история“, подчерта Мая Стойчева.

Церемонията продължи с връчването на Годишната награда „Култура“ на Община Кюстендил. След предложения от културни институции, неправителствени организации и творчески сдружения експертна комисия утвърди номинациите на Васил Василев, Виолета Атанасова, Евгений Вучков, Светла Цветкова, Симона Петрова – МОНА, Румен Спасов и Цветелина Моллова.

Кметът на общината инж. Огнян Атанасов връчи грамоти на номинираните, а голямата награда „Култура“ беше присъдена на Светла Цветкова – фолклорист, музикален педагог и изследовател с национален принос в издирването, съхраняването и публикуването на народното песенно богатство. Нейните теренни проучвания и петте издадени сборника с песни от Кюстендилския регион са ценен принос към националната културна памет.

Експертната комисия определи и две награди за цялостен принос в сферата на културата. Отличени са Виолета Атанасова – председател на читалище „Асклепион 1998“, чиито инициативи превръщат читалищната дейност в съвременен културен феномен, и маестро акад. Евгений Вучков – хореограф, режисьор и педагог, създател на формация „Нова генерация“, оставила ярка следа в развитието на фолклорното изкуство.

За втора поредна година Община Кюстендил връчва и годишните си отличия в сферата на образованието – знак на уважение към учителите, директорите и екипите, които с професионализъм и отдаденост работят за развитието на младите хора. Наградите бяха връчени от председателя на Общинския съвет Димитър Велинов.

В различните категории са отличени: Мария Гъркова – учител в предучилищното образование; Веселка Динева – учител в начален етап; Лилия Александрова-Стоянова – учител в прогимназиален етап; Юлияна Карпузова и Мария Кирилова – учители в гимназиален етап.

Приза „Млад учител на годината“ в предучилищното образование получи Камелия Механджийска, а отличието за млад специалист – Елена Алексоева. За своята психологическа подкрепа в прогимназиален етап беше наградена Станислава Янева, а за млад вдъхновител в гимназиален етап – Виктор Анастасов.

В рамките на тържеството бяха връчени и наградите „Екип на годината 2026“. Отличени бяха екипите на ДГ „Еделвайс“, ОУ „Св. Паисий Хилендарски“ и ПГСС „Св. Климент Охридски“. Престижната награда „Директор на годината 2026“ на Съюза на ръководителите в системата на народната просвета получи Валери Любенов Стоилов – директор на ОУ „Христо Ботев“.

Празничната програма завърши с изпълнения на таланти деца и ученици от Кюстендил, които внесоха настроение и доказаха, че духовността, творчеството и стремежът към знание са живи в сърцата на най-младите.

България отбелязва Деня на словото и духа

Регионалното управление на образованието
в столицата връчи първите награди „Звездите на София“

Шестия и празнични програми навсякъде в страната България отбелязва 24 май – Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност.

Празничното шествие в София започна от площада пред Президентството и продължи до паметника на светите братя Кирил и Методий пред Националната библиотека, където се проведе и тържествена церемония.

Начело на шествието бе Гвардейският представителен духов оркестър, следван от официалните лица – президента Илияна Йотова, председателя на Народното събрание Михаела Доцова, Негово Светейшество патриарх Даниил, кмета на София Васил Терзиев, вицепремиера Иво Христов, министъра на образованието и науката проф. Георги Вълчев, министъра на културата Евтим Милошев, министъра на иновациите и дигиталната трансформация Иван Василев, зам.-министрите на образованието и науката акад. Николай Витанов, проф. д-р инж. Сеня Терзиева-Желязкова и д-р Таня Панчев, началника на кабинета на министъра на образованието Георги Балджиев, началника на РУО – София-град, д-р Елеонора Лилова, народни представители, ректори на висши училища, деца, ученици и директори от 78 училища и 6 детски градини и др.

По традиция към процесията се присъединиха ръководството на Българската академия на науките и Академичният съвет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Церемонията пред паметника на Кирил и Методий започна с тържествен водосвет, отслужен от патриарх Даниил, а слова произнесе президентът Илияна Йотова, кметът Васил Терзиев и писателят Ангел Игов.

Държавният глава заяви, че на 24 май хората в цялата страна се стичат към домовете на българската духовност – училища и читалища, театри и библиотеки, водени от дълбока и чиста обич, предавана през поколенията.

„Днес пред тези сгради са всички, защото днес е българският празник. Този ден се помни винаги. Затова на 24 май всеки българин, всеки един от нас е млад и остава млад завинаги“, подчерта Йотова.

В словото си тя се обърна и към учителите, преподавателите в университетите и институтите, към писателите и публицистите, към библиотекарите и читалищните дейци, към творците, към журналистите, както и към българските деца.

„Днес усещаме как делото на светите братя Кирил и Методий продължава да живее у нас в начина, по който мислим, говорим и се свързваме един с друг“, посочи, от своя страна, кметът Терзиев.

Двама първокласници – Карина Кръстева от 149. СУ „Иван Хаджийски“ и Дарио Павлов от 104. ОУ „Захари Стоянов“, изпълниха стихотворението „Аз съм българче“, след което бяха пуснати балони с

Снимки Олег Попов

Министър Георги Вълчев поднесе цвeтa пред паметника на Светите братя пред Националната библиотека

РУО – София-град, отличи 40 ученици с наградата „Звездите на София“

българската азбука.

Празничната програма продължи с концерт на площад „Св. Александър Невски“ с участието на ученици от столични училища и Националния дворец на децата.

Там екипът на Национално издателство „Аз-буки“ раздаде на малки и големи участници в празничните тържества специален брой на вестник „Аз-буки“, посветен на 24 май.

На сцената пред храм-паметника „Св. Александър Невски“ Регионалното управление на образованието в столицата връчи и първите награди „Звездите на София“. Техни носители станаха 40 ученици, а отличията им бяха връчени от началника на РУО – София-град, д-р Елеонора Лилова за изключителните им постижения в образованието.

Лауреатите бяха поздравени и от заместник-министъра на образованието и науката д-р Таня Панчева. Тя отбелязва, че с талантите на София могат да се гордеят не само техните родители и учители, но и цяла България. И добави, че наградата е не само за постиженията им, но и признание за стремежа им към усъвършенстване и развитие.

По-късно стотици деца от столичните училища и детски градини за поредна година изнесоха празничен концерт на открит сцен в Градската градина пред Народния театър „Иван Вазов“, за да честват най-българския празник.

По традиция 24 май бе отбелязан и с академично тържество в Аулата

на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В него се включи и просветният министър проф. Георги Вълчев, който доскоро бе ректор на най-старото ни висше училище. Той отбелязва, че днес Софийският университет се радва на 70% обществена и научна подкрепа.

„Пазете Университета, бъдете стражи на словото, на езика ни, на думите. Пазете това, пазете тази подкрепа и Университетът и България ще пребъдат“, заяви в словото си министър Георги Вълчев.

На празника в Аулата на висшето училище присъстваха и заместник-министър Сеня Терзиева-Желязкова, председателят на НАОА проф. Елиза Стефанова, ректорът на Софийския университет в периода 1993 – 1999 г. проф. Иван Лалов, членовете на Академичния съвет, председателят на ВОН – КНСБ проф. Лиляна Вълчева, председателят на Настоятелството на Софийския университет доц. Борислав Великов, преподаватели и студенти.

Традиционното академично слово за 24 май произнесе доц. д-р Михаил Илиев от Биологическия факултет на Софийския университет, което беше на тема „Микроорганизмите – архитекти на миналото и инженери на бъдещето“.

На тържеството бяха връчени и годишните награди на Софийския университет за отличени студенти. Те получиха своите награди от министър Георги Вълчев и ректора доц. Първанов. **АЗ-БУКИ**

Нов STEM център в Тетевен за бъдещи стопани на горите

Националната професионална гимназия по горско стопанство и дървообработване „Сава Младенов“ в Тетевен разшири своето образователно технологично пространство с втори STEM център, съобщава Пресцентърът на МОН.

Следващата стъпка в развитието на училището е иновативен проект, ориентиран към новата професия „Стопанисване на горите“, който ще надгради обучението по горско стопанство чрез още по-широко приложение на STEM технологии, устойчиви практики и обучение, насочено към професиите на бъдещето, събщи директорът на гимназията инж. Златина Каталиева.

В двата STEM центъра превръщат знанията в практически умения и подготвят учениците за реалната работна среда.

Лесотехническата STEM работилница 1 е насочена основно към „Мебелно производство“. В нея учениците развиват умения за проектиране, изработка, работа

Снимка Пресцентър на МОН

Новата технологична среда осигурява възможности за още по-добра подготовка на учениците

с модерни технологии и креативно мислене.

Успехът на първия STEM център, високият интерес от страна на учениците и постигнатите резултати логично водят до следващата стъпка – създаването на Лесотехническа STEM работилница 2.

Тя е посветена на горското стопанство и е оборудвана с технологии от най-ново поколение, които дават възможност за интерактивно, практическо и иновативно обучение.

Учениците ще работят с модерен симулатор за управление на

горска и специализирана техника, имат дрон за цифрово картографиране и въздушно наблюдение на горски масиви, 3D скенер и 3D принтер за прецизно триизмерно моделиране и плотер.

Чрез тази високотехнологична база учениците ще изграждат практически умения, дигитална грамотност, пространствено мислене, работа в екип и компетентности, пряко свързани с уменията на 21 век.

Новата STEM среда е финансирана по Националния план за възстановяване и устойчивост с над 97 000 евро. Освен работилница са оборудвани и пет високотехнологични свързани класни стаи.

С новата работилница се създава приемственост между двете професионални направления в училището – мебелното производство и горското стопанство.

Гимназията е едно от шестте професионални училища с национално значение в България и утвърден образователен център с

дългогодишни традиции в подготовката на кадри за горския сектор и мебелната индустрия. В нея се обучават 290 ученици от 15 области на страната, което я превръща в разпознаваемо и предпочитано училище с национален обхват.

През последните години училището последователно развива своята визия за модерно и иновативно професионално образование. Училището е иновативно от 2019 г. Настоящият иновативен проект на гимназията е насочен към учениците от специалност „Мебелно производство“.

Обучението преминава през мултидисциплинарни проекти с реални практически дейности, дигитално проектиране и работа с високотехнологично оборудване.

На откриването на новия STEM център присъстват д-р Мадлена Бояджиева – кмет на община Тетевен, и д-р Иваницка Буровска – началник на Регионалното управление на образованието в Ловеч. **Аз-буки**

Петстотин ученици от страната и възпитаници на три неделни училища в чужбина са заявили участие за петото издание на Националния театрален многоезичен фестивал „Словото – сила и необятност“ във Велинград. От 5 до 7 юни на сцената на Народно читалище „Отец Паисий 1893“ ще се явят 52 театрални състава от 14 области. Ще има представители на училища от София, София-област, Варна, Пазарджик, Хасково, Русе, Благоевград, Кюстендил, Стара Загора, Пловдив, Смолян, Разград, Кърджали и Велико Търново.

Национално издателство „Аз-буки“ е медиен партньор на събитието.

Фестивалът се организира от иновативното СУ „Св. св. Кирил и Методий“ във Велинград с подкрепата на РУО – Пазарджик. Негов инициатор и координатор от първото издание на форума до днес е учителят по руски и български език и литература в училището Филип Филипов.

За втора поредна година Фестивалът е с международен статут. На сцената виртуално ще се включат ученици от българските училища в Сан Рамон в щата Калифорния, САЩ, Българското училище „Иван Вазов“ в друг американски град – Остин, и от Българското училище „Паисий Хилендарски“ в Мюнхен.

Участниците ще показват театралните си заложби на пет езика – български, руски, английски, немски и испански. Те ще се състезават в три възрастови групи – начален (I – IV клас), прогимназиален (V – VII клас) и гимназиален етап на обучение (VIII – XII клас).

Право на участие имат както театрални трупички от училища, така и от читалища и центрове за подкрепа за личностно развитие.

Фестивалът има конкурсен характер и излъчва победители в две основни категории – „Авторска драматургия“ и „Класически произведения“. Според езика, на който е представен спектакълът, награди се раздават и за водеща главна женска и главна мъжка роля, както и за любимец на публиката.

Както всяка друга година, ще има и групови отличия: за най-добри костюми, за най-оригинална звукова среда и за най-изящно сценично слово. Разбира се, отделна награда има и за ярко групово актьорско присъствие. Най-голямото отличие по традиция остава Гран при.

Специални награди ще връчат Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“, Националният дворец на децата, Националната академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, сдружение „Бъдеще за децата ни“ и сдружение „Пъзелът“.

Авторитетно жури ще оценява театралните заложби, ораторските умения и познанията по чужд език на участниците. Тази година в състава му влизат 13 доказани професионалисти от академичните, театралните, училищните и медийните среди.

Журието е разделено на два екипа. Председател на първия екип е доц. д-р Маргарита Божилова. Тя е преподавател в Катедра „Драматичен театър“ към Националната академия за театрално и филмово изкуство, актриса, режисьор и изследовател в област-

Театрално майсторство на пет езика

500 участници от България и възпитаници на три неделни училища ще премерят сили на Националния фестивал „Словото – сила и необятност“ във Велинград

Снимки Архив „Аз-буки“

И тази година участниците в Националния театрален многоезичен фестивал „Словото – сила и необятност“ ще развълнуват публиката във Велинград

та на сценичното и театралното изкуство.

В екипа на доц. д-р Божилова има по двама преподаватели от Пловдивския университет, двама от Регионалното управление на образованието в Перник и двама от училищното образование. Представителите от академичните среди са Светла Джерманович – специалист в областта на славянското езикознание и докторант към Катедра „Славистика“, и Владислава Иванова – руски език и литература. От РУО – Перник, са д-р Румяна Гьорева – началник на отдел „Организационно-методическа дейност и контрол“, и Ина Василева – старши експерт по приобщаващо образование.

Заедно с тях театралните заложби на учениците ще оценяват и директорът на столичното 107. ОУ „Хан Крум“ Данко Калапиш и директорът на СУ „Христо Ботев“ в село Баните, област Смолян, Пенчо Токучев.

Екипът на доц. д-р Божилова ще оценява постановките на английски език, на български език във възрастовата група VIII – XII клас и театралните групи, представящи читалищата и центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР – ОДК).

Вторият екип на журито ще бъде оглавен от д-р Зоя Капон. Тя е преподавател по „Художествено слово“ и „Актьорско майсторство“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и член на Съюза на артистите.

Другите членове на журито в този състав са доц. д-р Енчо Тилев – преподавател в Пловдивския университет, езиковед и изследовател с впечатляващи постижения в областта на славянското и съпоставителното езикознание, и д-р Милена Стойкова – главен асистент в Катедрата по руска филология към Пловдивския университет. В екипа влизат и д-р Дилана Кочева – редактор в „Аз-буки“, Румяна Петкова – директор на ОУ „Христо Ботев“ в кв. „Долно Езерово“ – Бургас, и Николай Василковски – дългогодишен журналист и телевизионен водещ в NOVA.

Те ще оценяват постановките на български език във възрастовите групи I – IV клас и V – VII клас и представянията на руски, испански и немски език. **Аз-буки**

Бургаска детска градина влиза в историята с най-дългото хоро

Дона МИТЕВА

В Детска градина „Ханс Кристиан Андерсен“ в Бургас се случи събитие, което обедини поколения, традиции и любов към българския фолклор. Над 700 деца, родители, учители и приятели на детската градина – а по данни от детското заведение те са били дори 900 души, се хванаха ръка за ръка в опит да поставят рекорд за най-дългото хоро, играно някога в двора на детска градина в България.

Инициативата бе организирана в подкрепа на кандидатурата на Бургас за Европейска столица на културата през 2032 г. Тя се превърна в истински празник на българския дух за всички при-

Снимка burgasonline.bg

Емоционално преживяване за малки и големи е хорото в двора на детската градина

състващи. А дворът на детската градина стана сцена на единство и традиция.

Гост на своеобразния празник бе Михаил Ненов – зам.-кмет по образование, здравеопазване,

социални дейности и младежки политики, който поведе хорото.

„Целта на инициативата е да отправим послание за единство, култура, традиции и принадлежност към града. Това събитие въплъщава нещо, което е смисълът на институцията в системата на образованието – да обединява училище, детска градина, родители, деца“, подчерта значението на проявата той.

Организаторите на инициативата споделят, че чрез магията на българския фолклор и силата на общността искат да отправят силно послание за единство, съхранени традиции и гордост от принадлежността към морския град.

Събитието бе професионално

заснето от земя и с дрон, за да бъдат предадени мащабът на постижението и емоцията на всички участници.

ДГ „Ханс Кристиан Андерсен“ е една от най-големите и утвърдени детски градини в Бургас. Разположена в близост до Морската градина, тя обучава над 420 деца в 16 групи и е известна с модерната си база, плувен басейн и активна културна дейност.

С най-дългото хоро в детската градина в Бургас показва, че традициите не само се пазят, но и се предават с гордост на най-малките. Детска градина „Ханс Кристиан Андерсен“ пази българските традиции и обичаи, те са част от всички празници и събития на градината.

Един за всички, всички за училището

Приемственост и разбирателство сплотяват ученици и учители в ОУ „Антим I“ в Балчик

В Балчик има училище, в което думата „приемственост“ не звучи като клише. Тя се усеща във всяка среща в коридора, във всяка история за бивши ученици, които се връщат, за да поздравят учителите си, във всяко споменаване на бивши колеги и във всяка снимка по стените. А те са навсякъде – в кабинета на директорката, в учителската и в класните стаи, дори по стълбището между етажите.

В този брой „Аз-буки“ гостува на ОУ „Антим I“ в морския град. С усмивка ни посрещат директорката Румяна Петрова, нейната заместничка Мая Иванова и старши началният учител Пенка Николова.

Дея ЛЮБОМИРОВА

Ние сме екип“, казва директорката на ОУ „Антим I“ в Балчик Румяна Петрова. И думите ѝ не звучат формално. Защото в разговора постоянно се усеща уважението между хората, които работят заедно от години – заместник-директора по учебната дейност Мая Иванова, старши началния учител Пенка Николова и останалите преподаватели, които не говорят за училището като за работно място, а като за кауза.

Училището носи името на Антим I – първия български екзарх и председател на Учредителното народно събрание. В България има едва шест училища с този патрон. В ОУ „Антим I“ в Балчик това не е просто факт от историята, а повод за истинска мисия. През годините колективът успява да посети всички училища, носещи името на Антим I, а снимките от тези срещи днес са подредени в учителската стая като символ на връзката между поколенията и между различните краища на България. Другите пет училища с този патрон са в Казанлък, Пловдив, София, Видин и Златоград.

Идеята се ражда след покана до Народното събрание по повод годишнина от българския парламентаризъм. Там шестте училища се срещат за първи път заедно. Ученици пишат есета за Антим I, а директорите решават, че тези контакти трябва да продължат и след официалното събитие.

В училището държат много на традициите. Всяка година учениците участват в шествието за 24 май. Събират се на старата автогара в Балчик, откъдето тръгват всички училища в града. Децата носят знамето на училището, портрета на Антим I и барабани, а когато шествието стигне до паметника на

Снимка ОУ „Антим I“ – Балчик

По време на екскурзия в град Белослав

Румяна Петрова, директор

светите братя Кирил и Методий в центъра, две деца поднасят венец.

„Това е един от най-възпущащите дни за учениците“, споделя Мая Иванова.

Освен празниците училището има и своя всекидневна философия за дисциплина и принадлежност. Преди години тук въвеждат ученически униформи чрез спечелен проект. Идеята първоначално включва всекидневни дрехи – светлосини тениски и суитшърти с емблемата на училището. С времето обаче цените започват да растат и родителите трудно успяват да купуват нови униформи,

когато децата пораснат.

„Нямаше съпротива срещу униформите. Просто стана трудно финансово“, обяснява заместник-директорката.

Днес учениците носят официални униформи за празнични поводи – бели ризи, черни поли и панталони и специални зелено-жълти вратовръзки с емблемата на училището.

Но може би най-яркият разказ за духа на училището идва от класната стая на Пенка Николова. Тя е учител с над 40 години стаж, който вече десетилетие развива патриотично възпитание заедно с Асоциацията на офицерите и сержантите в Балчик.

Всичко започва почти случайно. На събиране на офицери от запаса я питат дали не иска да работи с деца по темата за патриотизма. Тя приема предизвикателството, без да подозира колко ще се разрасне инициативата.

Учениците от нейния клас сега не просто учат за историята, а я преживяват. Поднасят венци на паметници, участват в рецитали, отбелязват 3 март, 19 февруари, 6 май и Деня на българската авиация. Посещават военни чествания, срещат се с пилоти, офицери и ветерани.

Един от най-силните моменти идва, когато учениците издирват участници във Втората световна война от района на Бал-

чик. Така стигат до ветерана Петър Гатев, когото поздравяват за 99-ия му рожден ден с програма и стихове.

„Трябва да знаят кои са героите на България“, казва Пенка Николова. По инициатива на училището учениците разговарят и с Георги Иванов – първия български космонавт. Включването му по телефона в учебен час се превръща в незабравим момент за децата. След разговора той изпраща своя книга като подарък за класа.

Работата на училището получава признание и на национално ниво. След конкурс на тема „Какво знаем за българската бойна авиация?“ учениците и учителите получават поздравителни адреси от тогавашния президент Румен Радев и от бившия министър на образованието и науката проф. Галин Цоков.

В училището не крият, че времената вече са различни. Учителите виждат как поколенията се променят, как телефоните все повече завладяват вниманието на децата и как родителите са много по-заети.

„Едно време родителите бяха постоянно до нас. Сега животът е по-различен“, казва Пенка Николова.

И въпреки това в ОУ „Антим I“ вярват, че училището трябва да остане място за възпитание, а не само за преподаване на уроци. Тук телефоните стоят прибрали по време на час, учениците от I до IV клас получават топъл обяд, а децата участват активно в извънкласни дейности и школи.

Учителите истински се гордеят с успехите на своите възпитаници. Тази година до националния кръг на олимпиадата по английски език се класират трима ученици – Мила Георгиева, Светомир Николов и Калоян Тодоров. Второкласничката Магдалена Калудова печели трето място на националното математическо състезание „Европейско кенгуру“ за област Добрич. И това е само малка част от отличията, които получават талантливите им ученици през последния месец. Постижения, на които всички искрено се радват и споделят един с друг.

В разговорите между учителите често се връща и темата за бившите ученици. В малкия град всички се познават. Учениците порастат, заминават, но често се връщат в училището, за да благодарят. „Бивши възпитаници ни казват: „Госпожо, хубаво, че ни се карахте навремето!“, спомня си Пенка Николова.

И може би точно в това се крие истинският образ на училището. Той не е само в добрите резултати, празниците или проектите, а в усещането за общност. Защото в ОУ „Антим I“ образованието не е просто подготовка за следващия клас. То е опит да възпита човек – човек с памет, уважение и чувство за принадлежност към нещо по-голямо от самия него.

„Аз-буки“ гостува на 104. ДГ „Моят свят“ в София, която има над 70-годишна история. Разположена в сърцето на столицата, градината днес обединява четири корпуса с 11 градински и две яслени групи. Тук традицията среща най-съвременните педагогически подходи, а детето е поставено в центъра на всичко, което правят.

Разговаряме с директорката Румяна Илиева, за да ни разкаже как се изгражда среда, в която децата не просто растат, а се развиват.

Диляна КОЧЕВА

Основните дейности, които трябва да изпълнява една детска градина, са четири – социализация, адаптация, възпитание и образование. Но преди всичко е образованието, защото при нас се поставят основите на личностното развитие. Това е първата степен в образователната система“, разказва за „Аз-буки“ директорката на 104. ДГ „Моят свят“ Румяна Илиева. Неслучайно хората казват, че най-важни от развитието на един човек са първите седем години, защото точно те полагат основите на по-нататъшното развитие на индивида.

Освен обучението в детската градина се развиват социалните умения на децата, изграждат се навиците им и се полагат основите на бъдещото учене. Точно затова в основата на работата на екипа на 104. ДГ стои разбирането, че детската градина не е просто място за отглеждане, а първата образователна стъпка в живота на детето.

Учебният процес е структуриран, но съобразен с индивидуалното развитие на всяко дете.

Работи се по държавните образователни стандарти, като се отчита различният темп на усвояване. „Има програма минимум и максимум и според темпото на развитие децата овладяват знанията“, обяснява директорката. А в четвърта група подготовката за училище вече е целенасочена и системна.

Наред с основните педагогически ситуации детската градина предлага и допълнителни дейности – плуване, английски език и народни танци, които се избират от родителите според интересите на децата. Но ключът към успеха не е само в програмата, а в сътрудничеството със семейството.

„Родителите са нашите основни партньори“, казва Илиева. Те участват активно в живота на градината. Правят го чрез работилници, дейности на открито, тематични инициативи и дори еднодневни екскурзии извън града. Между родителите и екипа на градината има диалогичност и доверие, подкрепят се и заедно осъществяват различни дейности.

Вратата на детската градина е винаги отворена за тях. Единствено по време на пандемията сградата е с ограничен достъп.

„Родителите трябва да знаят какво се случва, и да са активни участници във всичко, което правим“, обяснява моята събеседничка.

Разказва, че винаги, преди да приемат ново дете, го канят заедно с неговите родители да разгледа сградата, да се запознаят с учителите и с децата. По този начин то неусетно опознава новата среда и след това се адаптира и социализира много по-бързо. Важен момент е, че по време на първата среща с новото място детето е

Снимка Олег Попов

В рамките на Националната кампания „Походът на книгите“ зам.-директорът на Издателство „Аз-буки“ Венцислав Генков се среща с малките читатели от 104. ДГ „Моят свят“ и им прочете приказката „Житената питка“

заедно с близките си хора, а не е оставено само на „чуждо“ място.

„Усети ли детето, че родителите му са спокойни и се чувстват в безопасност, и то започва да се чувства така“, категорична е директорката. А за да няма стрес, е нужно образователната среда да наподобява тази у дома.

„България е сред малкото страни в света, където това се прилага“, отбелязва моята събеседничка. И навярно тук се крие разковничето за това, че децата обичат да посещават градината, и там се чувстват уверени и сред приятели.

Друго важно условие, за да расте детето щастливо и спокойно, са правилата и границите у дома и в детската градина да са едни и същи. Добре знаем колко важно е за малките деца да имат изграден режим и рутина през деня. Същото се отнася и за

границите – това, което не може да прави в детската градина, не може да прави и у дома. И това отново се случва, когато учителите и родителите споделят и заедно взимат решенията, които са най-добри за конкретното дете.

„Децата трябва да бъдат в контролирана среда, но също така трябва да им се предоставя възможността и сами да избират.“

Когато дете самó избира, няма как да се стигне до напрежение или хиперактивност“, посочва директорката.

Безспорно една от най-актуалните теми, които вълнуват родителите и педагогиче-

ските специалисти, е влиянието на екранното време върху децата. Според Румяна Илиева проблемът не е еднозначен.

„Екранното време не е единствената причина за поведението на детето. Важно е да има синхрон между семейството и детската градина по отношение на правилата и границите“, отново посочва тя. И подчертава, че технологиите могат да бъдат полезни, ако се използват умерено и винаги с образователна цел.

„Те не са основното средство, а подпомагащото. Ролята на учителя трябва да остане водеща“, категорична е Илиева.

В 104. ДГ обръщат специално внимание и на развитието на емоционалната интелигентност у детето. Неслучайно това умение все по-често се разпознава като ключово за бъдещето и точно затова трябва да започва да се изгражда още от детската градина.

„Децата трябва да разпознават емоциите си и да се учат да ги управляват“, казва директорката. А на въпроса как се случва това, отговаря, че процесът е напълно естествен и се осъществява чрез всекидневно общуване, игри и не на последно място – целенасочена педагогическа работа.

Чрез свободния избор и разнообразните занимания учителите проследяват интересите и насърчават развитието на способностите на децата. Така че можем смело да кажем, че още в ранна възраст могат да се открият и техните таланти.

Грижата за всяко дете включва и подкрепа при специфични потребности.

В момента в детската градина има 13 деца със специални образователни потребности, с които се работи съвместно с ресурсен учител, психолог и логопед.

„Изготвят се индивидуални планове за развитие и се работи както индивидуално, така и в група“, уточнява директорката.

Любовта към книгите също е важна част от всекидневият в 104. ДГ „Моят свят“. Градината участва в инициативи за насърчаване на четенето, като кани популярни личности и включва родителите в процеса. Наскоро, в рамките на Националната кампания „Походът на книгите“ зам.-директорът на Издателство „Аз-буки“ Венцислав Генков се среща с малките читатели от 104. ДГ „Моят свят“ и им прочете приказката „Житената питка“.

„По този начин провокираме любопитството и създаваме любов към книгата“, казва Илиева. Част от тази работа е и участието в Националната програма на Министерството на образованието и науката „Утринна приказка“, която съчетава четене, преживяване и опознаващи дейности. За целта имат изградени станции в помещенията на децата, където децата опознават както света, така и себе си.

Детската градина не спира да търси нови форми за развитие – включително дейности на открито, проекти с родители и инициативи, насочени към двигателната активност.

„В центъра е детето и оттам трябва да се тръгне“, обобщава Румяна Илиева. Именно тази философия превръща 104. ДГ „Моят свят“ в пространство, в което не просто се полагат основите на знанието, а се изграждат личности.

Румяна Илиева, директор:

„В нашата работа главната ценност е детето. Подходът ни е личностно ориентиран към максимално развитие на неговия потенциал. Имаме разработен адаптационен модел за съвместна работа на педагози и родители в периода на постъпване на децата в детската градина. С цел по-бърза и безболезнена адаптация на детето работим за по-плавен преход от семейната среда към средата в детската градина. Дава се възможност на родителите да се запознаят предварително със средата в детската градина, провеждат се разговори, консултации, родителски срещи, предлагат се съвместни дейности по групи. Във връзка със социализацията на децата във всяка група има разработени правила за поведение. Участвайки в приемането им, децата се чувстват по-спокойни, по-сигурни и по-лесно намират своето място в детския социум. Поставянето на ограничения се комантира и с родителите с цел уеднаквяване на ориентируте за поведение на детето. На първата родителска среща се приема споразумение между семейството и педагогическия екип. Включването на семейството в дейности в детската градина води до формиране на общност и чувство за принадлежност, които са в основата на изграждане на взаимно доверие и уважение“.

Студио „Аз-буки“ в YouTube е най-новото онлайн пространство на Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“. В него срещаме нашите зрители и читатели с интригуващи, вдъхновяващи и мотивиращи събеседници, с които разговаряме за образование и наука.

В поредното издание на Студио „Аз-буки“ гостува Десислава Желязкова – заместник-кмет на Столичната община по направление „Образование, спорт и младежки дейности“. С нея разговаряме по актуалната тема за приема в детските градини и ясли и за предизвикателството да се осигурят достатъчно сгради и персонал за най-малките деца на София.

Разговора води
Венцислав ГЕНКОВ

– Г-жо Желязкова, първото класиране за столичните детски градини и ясли вече е факт. Колко деца останаха извън тях?

– От 22 680 кандидатстващи деца и 15 122 обявени места към момента са класирани 11 746. След първия етап извън класирането остават около 10 000 деца.

За второто класиране ще бъдат обявени приблизително 3500 свободни места. Това е картината към днешна дата и тя показва както напредък, така и предизвикателства, които остават пред системата.

– Как изглеждат тези резултати на фона на предишни години?

– Очакваме тази година резултатите да бъдат по-добри. Има няколко важни показателя, които са белег за развитието на системата. Най-същественото е, че недостигът за първа група е едва 298 места. Това е огромен успех и е резултат от целенасочените усилия през последните години.

Когато говорим за общия недостиг, трябва да сме много прецизни. Към края на всички класирания се очаква да не достигат около 7500 места, но от тях приблизително 5500 са в яслите. Именно там е концентриран основният проблем.

За втора, трета и четвърта група в детските градини ситуацията е значително по-добра. Родителите на деца в задължителна предучилищна възраст трябва да знаят, че ако детето им не бъде прието, след 4 септември могат да подадат заявления до дирекция „Образование“, а Общината ще предложи място в детска градина в района, в който живеят.

– Какво бихте посъветвали родителите, които не са открили името на детето си сред приетите?

– На първо място, да прегледат внимателно желанията си. Да видят къде има свободни места и дали биха могли да направят компромис с конкретната детска градина.

Разбираме напълно, че родители от квартал „Дружба“ например трудно биха избрали детска градина в „Люлин“. Но често има възможности в

съседни райони, които не се разглеждат достатъчно внимателно. Всяка година остават свободни места. Част от тях остават незаети именно защото родителите са избрали само една или две силно предпочитани детски градини. Няма как всички деца да бъдат приети на едно и също място.

Затова работим и за повишаване на качеството във всички общински детски градини, така че изборът да бъде по-лесен.

– Един от големите въпроси е свързан с компенсациите. Какво не работи в сегашния модел?

– Проблемът е, че сегашният механизъм принуждава родителите да правят неща, които не би трябвало да правят.

Имаме случаи, в които родители кандидатстват в детски градини, където давашт за прием е практически нулев. Давам пример – в детска градина в район „Лозенец“ има три обявени места за първа група и над 200 чакащи. По броя точки е ясно, че голяма част от тези деца няма как да бъдат приети. Родителите обаче ги записват там, защото така запазват правото си на компенсация.

Това показва, че проблемът не е в родителите, а в самия механизъм. Те просто се опитват да намерят най-добро решение за своето дете.

Другият проблем е размерът на компенсациите. Те покриват приблизително половината от таксата в частна детска градина или детски център. Междувременно цените в частния сектор се увеличават спрямо реалната инфлация, а компенсациите не успяват да ги догонят.

– Какво решение предлагате?

– Нашата идея е средствата, които държавата и Общината дават за едно дете в общинска детска градина, да могат да следват и останалите деца, чиито родители са избрали друг тип грижа.

Това може да стане чрез ваучерна система или чрез механизъм, при който средствата се превеждат директно на институцията, която се грижи за детето. Така ще сме сигурни, че парите се използват по предназначение и че детето действително посещава образователна или социална услуга. Това би направило избора на родителите много по-свободен и справедлив.

Десислава Желязкова е юрист с дългогодишен опит в публичното управление, административното право и изграждането на ефективни държавни политики. Професионалният ѝ път преминава през различни нива на администрацията – от експертни до висши ръководни позиции, което ѝ дава задълбочено разбиране за функционирането на институциите и процесите на вземане на решения.

Заемала е ключови длъжности в държавната администрация. Работила е като главен юрисконсулт в Министерството на образованието и науката. Била е директор на дирекция „Административно-правно обслужване“ в Българската агенция за инвестиции и директор на дирекция „Правни дейности и обществени поръчки“ в Министерството на електронното управление. Освен всичко това е била съветник в Министерския съвет.

– В кои райони проблемът с местата остава най-сериозен?

– Това са четири района – „Витоша“, „Лозенец“, „Триадица“ и „Студентски“. Добрата новина е, че миналата година проблемните райони бяха седем, а сега са четири.

В „Студентски“, „Витоша“ и „Триадица“ вече се изграждат нови детски градини по Плана за възстановяване и устойчивост. Използваме и общинско финансиране, както и средства, които държавата отпуска специално за изграждане на образователна инфраструктура в големите градове.

Тези средства не са достатъчни, за да решат проблема изцяло, но позволяват проектите да продължат и да не бъдат замразени.

– А защо „Лозенец“ остава толкова труден район?

– Защото там просто няма терени. Липсват свободни площи както за детски градини, така и за училища.

Затова търсим алтернативни решения. Предложили сме промени в нормативната уредба, които да позволят повече групи в сгради със смесено предназначение.

Видео с целия разговор може да гледате в YouTube канала на Студио „Аз-буки“.

Снимка Крум Янков

”

В Програмата „Лятна грижа“ тази година ще участват 17 училища и над 1500 деца. Тя включва спортни дейности, културни събития, кино, посещения на планината и различни образователни инициативи

В момента ограничението е до две групи с до 20 деца. Това прави подобни проекти финансово неефективни и за бизнеса, и за общината.

А когато говорим за нови комплекси със стотици апартаменти, е очевидно, че подобно ограничение не отговаря на реалните нужди на хората.

– В същото време, в „Люлин“ няма недостиг. Каква е причината?

– „Люлин“ е единственият район, в който нямаме недостиг дори в яслени групи. Причината е, че в миналото там са били изградени много детски градини.

Днес предизвикателството е различно. Част от тези градини започват да разполагат със свободен капацитет заради демографските процеси. Според мен там работят отлични екипи и родителите трябва да знаят това. Има прекрасни условия, богати програми, разнообразни инициативи и високо качество на грижата. В известен смисъл трябва да започнем да разказваме повече за добрите примери, защото те също съществуват, а не само за проблемите.

– Кое е по-голямото предизвикателство днес – липсата на места или на кадри?

– Все повече се убеждавам, че е липсата на кадри. Двете числа, които постоянно повтаряме, са 298 места недостиг в първа група и 5487 места недостиг в яслени групи. Те показват къде е проблемът.

Но дори да построим всички необходими сгради, пак ще се изправим пред въпроса кой ще работи в тях. Именно затова все по-често казвам, че най-големият проблем вече не са сградите, а хората.

– Често говорите за недостига на медицински сестри. Колко сериозен е той?

– Изключително сериозен. В София не достигат над 230 медицински сестри за яслени групи. Още по-тревожно е, че половината от работещите в момента са над 62-годишна възраст. Имаме и над 100 медицински сестри, които са над 70 години. Само тези колеги да решат да се пенсионират, това означава около 100 яслени групи по-малко и приблизително 2200 деца без място. Това е огромен риск за системата и именно затова настояваме за реформи.

– Какви реформи са необходими?

– Предлагаме в яслени групи да могат да работят и педагози, които са преминали специализирано обучение по здравни грижи и първа помощ.

Тук е важно да подчертая, че не говорим за бебета. В София към септември има едва пет записани деца под една година. Говорим основно за деца над една и над две години. Те имат нужда не само от грижа, но и от педагогическа подкрепа, от развитие чрез игра, от работа върху комуникацията и социалните умения.

В момента губим ценно време за деца, които имат нужда от допълнителна подкрепа. Често започваме да работим с тях едва след навършване на три години, а това забавя развитието им.

– Втората година майчинство използва ли се по-малко отпреди?

– Данните показват точно това. Недостигът е най-голям при децата между две и три години. Все повече родители се връщат по-рано на работа и търсят място за детето си. Част от тях използват периода за адаптация към ясла, но тенденцията е ясна – необходимостта от ранна детска грижа нараства.

– Да поговорим за педагозите. Миналата година пилотно заработи програмата „Учим се заедно“. Споделете колко студенти се включиха?

– Миналата година кандидатстваха

над 220 студенти. Повече от 80 влязоха в детските градини по Програмата, а около 50 останаха на постоянна работа след нейния край.

За нас това е изключително добър резултат. Целта е младите хора да се срещнат с реалната практика още по време на обучението си и да разберат дали професията е тяхното призвание.

Тази година сме изпратили покани до всички педагогически факултети в страната. Надяваме се интересът да бъде още по-голям.

– А какви са очакванията за програмата „Лятна грижа“?

– Тази година ще участват 17 училища и над 1500 деца. Миналогодишният пилотен проект показа, че родителите имат нужда от подобна подкрепа. Дългата лятна ваканция е сериозно предизвикателство за работещите семейства.

Програмата включва спортни дейности, културни събития, кино, посещения на планината и различни образователни инициативи.

Целта е децата да прекарват времето си смислено и безопасно, а родителите да могат спокойно да работят.

– Една от най-коментираните теми напоследък е проектът за т.нар. кухненски майки. Защо Общината иска да въведе този модел?

– Причината е много проста – липсват готвачи. И тук вече проблемът е свързан със заплащането.

Все повече детски градини трудно намират хора за кухненските си блокове. Част от тях преминават към кетъринг, което невинаги гарантира необходимия контрол върху качеството.

Нашата идея е различна. Не говорим за една кухня, която да храни цяла София. Говорим за няколко модерни кухни, които да обслужват групи детски градини в определени райони. Храната ще бъде приготвяна централизирано, ще пристига топла и ще се разпределя на място. Така ще можем да контролираме по-добре качеството на продуктите, условията на приготвяне и хранителната стойност на менюто.

– Какво ще се промени за децата и родителите?

– Менютата ще бъдат изготвяни с участието на диетолози и нутриционисти. Ще можем да следим не само какво се предлага в рамките на един ден, но и баланса на храненето през цялата седмица.

Освен това ще можем да осигурим специални режими за деца с алергии, непоносимости или хронични заболявания. В момента много родители са принудени сами да търсят решения – да носят храна или да взимат децата си по обяд.

Целта е тези неудобства постепенно да отпаднат и всяко дете да получава подходяща и качествена храна в детската градина.

– Кога София може да достигне до нулев недостиг на места?

– Ако успеем да реализираме промените, които предлагаме в строителството, в кадровото обезпечаване на яслите и в модела на компенсациите, смятаме, че още в рамките на този мандат можем да бъдем много близо до нулев недостиг.

Но за да се случи това, трябва да гледаме на проблема цялостно. Не е достатъчно само да строим нови сгради. Трябват хора, трябва работещи механизми за подкрепа на родителите и трябва да планираме развитието на града според реалните демографски процеси. Само тогава ще можем да кажем, че всяко дете има реален шанс за достъп до качествена ранна грижа и образование.

Синдикат „Образование“ отличи изявени педагози

Снимки Олег Попов

Националните награди „Стоян Михайловски“ 2026 на Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ са връчени на 24 май на тържествена церемония в Централния военен клуб в София. С тях са отличени изявени педагози от страната за особени заслуги в областта на просветното, културното и синдикалното дело.

Официални гости на церемонията са министърът на образованието и науката проф. Георги Вълчев, Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Даниил, президентът на КТ „Подкрепа“ инж. Димитър Манолов, представители на Столична община и университетската общност, изявени български учители и директори, и образователни експерти, обединени от уважението към българския учител и мисията на образованието.

„Наградата „Стоян Михайловски“ е признание не само за професионални успехи, но и за духовната сила, моралния авторитет и обществената мисия на българския учител. Днес повече от всякога българският учител има нужда от обществено уважение и подкрепа“, отбелязва д-р Юлиан Петров, председател на Синдикат „Образование“.

Наградата „Стоян Михайловски“ се присъжда в девет категории.

Победител в категория „Предучилищно възпитание и образование“ е Магдалена Делова от ДГ „Слънце“ в Пловдив; в категория „Педагогически специалисти с подкрепящи функции“ – Мариана Пенчева от ОУ „П.Р. Славейков“ във Велико Търново; в категория „Начално образование“ – Даниела Габарова от ОУ „Христо Ботев“ в Сливен; в категория „Начално образование“ – Станка Захариева от НУ „Илия Р. Блъсков“ в Шумен; в категория „Основно образование“ – Георги Тодоров от ОУ „Проф. Марин Дринов“ в Кюстендил; в категория „Средно образование“ – Коля Петрова от ПМГ „Акад. Боян Петканчин“ в Хасково; в категория „Средно образование“ – Сюзан Феимова от МГ „Баба Тонка“ в Русе; и в категория „Професионално образование“ – Константин Колев от Професионалната гимназия „Ген. Владимир Заимов“ в Сопот.

Класен ръководител на годината е Иван Генов от ПГ по електроника и електротехника „М. В. Ломоносов“ – Горна Оряховица. Призът в категория „Заместник-директор“ получава Деяна Пейкова от ОУ „Христо Смирненски“ в Раковски, а директор на годината е Снежина Георгиева, която ръководи столичното 43. ОУ „Христо Смирненски“.

По време на церемонията министър Георги Вълчев връчи почетните отличия „Неофит Рилски“ на МОН на 25 педагогически специалисти от цялата страна.

Традиционно място в празничната програма заема и Националният конкурс за ученическо творчество и за учители творци „На учителя с любов“, в който са отличени ученици и преподаватели в категориите рисунка, разказ, есе и литературно творчество. **АЗБУКИ**

Снимки Личен архив

Индийските танци завладяват сетивата

Катя с ученици от училище по изкуствата в Бангалор, Индия

Петя НИКОЛОВА

Всяка година, в началото на март фестивалът Холи отваря вратите на Индийското посолство у нас. Дворът се изпълва с хора, които празнуват живота, победата на доброто над злото и се посипват с разноцветен прах. Звучи музика, а момичетата от училището по индийски танци на Катя Тошева танцуват. И ако някога сте ги виждали, няма как да не сте си тръгнали заплениени. Костюмите, движенията, ритъмът на индийската музика сякаш опияняват и дори случайният минувач е склонен да забави темпото и да се потопи в мига.

„Индийската философия е такава – да се фокусираш в сегашния момент, да не разсъждаваш твърде много за миналото или за бъдещето, а да живееш тук и сега“, казва Катя.

Срещата с може би най-ревностната почитателка на индийската култура у нас се провокира именно от интереса към Холи и танца на нейните ученички, но благодарение на сладкостта и отзивчивостта ѝ разговорът надхвърля първоначалния си замисъл. Превръща се в разказ за многообразието на Индия и красотата на танците одиси, катхак и бхаратанатям, за голямата палачинка доса, която се хапва с пикантния сос чатни, за отношението на индийските ученици към учителите и за желанието им да опознават други култури, да се образуват.

Преди всичко обаче става ясно нещо много важно – дългогодишният учител по индийски танци в България вече преподава български народни танци в Индия. Разпространява културата на Индия у нас, но и българската култура сред индийски студенти. А за посланиците на нашите традиции по света е добре да се знае повече.

В едно от ателиетата, където провежда обучение по индийски танци, Катя посреща със статуетка на танцуващия бог Шива и масло от жасмин.

„В Индия бях занесла розово масло. Бях убила и раздах на момичетата престилки, както и герданчета с пендари. Сложих и по една китка в косите им. Защото

*искам да ги подготвя
в автентичната
атмосфера
на нашия танц,*

както правя и тук, в България, когато пуснем индийска музика“, разказва тя.

В момента в нейното училище „Кая“ има около 30 ученички – пестра палитра от 6 – 7-годишни момичета до дами на 50 години.

В залата е комфортно и изглежда сякаш си на представление. Не само защото се изпълняват автентични индийски танци, а защото самата Катя е лъчезарна и изключително гостоприемна. И макар да признава, че до голяма степен е перфекционист, основният ѝ фокус е върху това да създаде дух на приятелство и подкрепа, който е усетила, че съществува в Индия.

„При мен идват хора на различна възраст, с различни интереси и професии, но индийски-

Учи, танцувай и обичай

Дългогодишният учител по индийски танци у нас Катя Тошева вече разпространява българската култура в азиатската държава

Катя Тошева

те танци са толкова разнообразни, че могат да предложат забавление на всеки. Има нежни, но има и много динамични, енергични танци, както и такива, в които присъства театрален елемент, разказват история. Това и отличава индийските танци от другите – едновременно са и театър, с персонажи, а историята копира думите от текста на песента“, обяснява Катя.

Когато започва да изучава класически индийски танци, Тошева посещава уроци в София. Запалва се от посещение на йога, а интересът към индийската философия и култура я свързва с танците. Танците пък я отвеждат до участие в постановката на Камен Донеv „За всеобщата просвета“ Лекция 2, където се налага да замести своята учителка в изпълнението на двеминутен класически индийски танц. Тръгва обаче на турне с представлението, пътува всяка седмица и трябва да избере – дали да продължи като инженер, който работи от 9 сутрин до 5 следобед, или да стане посланик на култура, чиито танци да популяризира у нас.

„Отидох за втори път в Индия, при това за 3 месеца и така се случи първото ми сериозно потапяне в културата на тази страна. Пътването беше изцяло насочено към танците и започнах да се обучавам в още два стила. В момента посвещавам най-много време на танца одиси“, споделя Тошева.

Неин учител по одиси в Индия е Шармила Мукерджи, която се намира в Бангалор. Катя я описва като съвременно мислеща жена, изключителен танцьор и артист с творчески

настроен ум.

„Много е важно каква е връзката ти с учителя. Трябва да успеете да се нагодите един към друг. С примата на класическия танцов стил одиси Шармила Мукерджи си паснахме много добре“, казва Катя. И споделя, че заради честите си пътувания в Индия решава да разпространява българската култура и най-вече народните ни танци.

„За мен беше много интересно, защото ми даде възможност да се докосна до друг аспект на тяхната култура. До този момент бях само ученик, а

*изведнъж станах учител
и почувствах уважението,
което в Индия учениците
изпитват към учителите си.*

Отношението към учителя е подобно на отношението към родителя. Отдават уважение, подчиняват се дори ако трябва егото да се прибере, но това поведение се възприема като част от пътя на израстване“, обяснява Катя.

В щата Манипур, където населението е над 2 млн. души, българката провежда 5-дневен уъркшоп в Университета по култура в столицата Импахал. Всеки ден по 5 часа студентите изучават български народни хора – право, тракийско, Еленино, селско шопско... Отнасят се към нея с уважение и проявяват изключително любопитство и интерес към българските традиции.

„Последния ден представихме това, което студентите са научили, и останах много впечатлена. Вярно е, че групата беше от танцовия департамент на Университета, но успяхме да разучим 8 танца. В началото на всеки урок им представям България и очертавам фолклорните зони, като искам да им покажа характерните костюми и танци. Освен това, за да навлязат в атмосферата, ги облягам като истински българчета“, разказва Катя.

Като обяснява, че младите хора от Университета по култура в Импахал са се интересували от начина на живот в западния свят, включително и у нас, Тошева прави аналогии и с българските студенти. От тях също има преки впечатления.

На 4 април – Деня на Индия, тя изнася урок пред изучаващите индология в Софийския университет, а няколко пъти се среща и със студентите от специалност „Културология“ на Философския факултет. Благодарение на д-р Калинка Янкова, Катя Тошева говори пред първокурсниците.

„Показвам им снимки, разказвам им къде точно съм ходила, какво съм правила. Българските студенти също се интересуват и задават въпроси. Свързани са с йерархията в семейството и обществото в Индия, с рели-

гията и разбира се, с храната. Много обичам да разказвам за Индия и съм щастлива, че го правя“, споделя тя.

Тази година училището ѝ за индийски танци празнува 20 години. И макар че основателката му е убедена, че има още какво да научи и да се усъвършенства, вече знае, че най-важното е да преживява максимално автентично всяко събитие, свързано с танците. Именно поради тази причина се старае да пренесе учениците си и в атмосферата на конкретния танц – независимо дали чрез розово масло в Индия, или чрез жасмин у нас. Радва я фактът, че при последните ѝ три пътувания до азиатската страна я придружават нейни ученици и заедно участват в различни концерти на училището по танцовия стил одиси на учителката ѝ Шармила в Бангалор.

„Направихме няколко български концерта, при това с продължителност от по 40 минути. С танци и песни, защото някои от моите ученички са народни певци, а други учат български народни танци. Благодарение на тях

*успяхме да организираме и
специален концерт, озаглавен
„От зърното до хляба“.*

Идеята дойде от моя приятелка, учителка по литература, която е от щата Керала – един от щатите с най-много образовани хора в Индия, която искаше да покаже как е представен хлябът в различни литературни произведения. Когато ѝ казах, че хлябът в България присъства във всеки ритуал, се вдъхнови и се роди концерт, в който разказахме цялата история на хляба – от зърното до готовия самун“, споделя Тошева.

Изнасят концерта в два колежа – в Керала и в Делхи, като в последния го представят в една от най-престижните институции за класически танци в света – „Катхак Кендра“. Водещият институт за обучение по индийския класически танц катхак в Индия е част от Националната академия за музика, танц и драма, финансирана от Министерството на културата. Катя и нейната група показват българските народни танци и песни с голямо желание и ентусиазъм и популяризират името на страната и родните традиции по света.

А ако някой предполага, че сме забравили за Болливуд, грешим. Огромната филмова индустрия на Индия е неразривно свързана с музиката. Да, Катя Тошева може да ни научи и на познатите и популярни от индийските филми танци. Но нейното призвание е по-различно – да усуква както с изящството на танца, така и с ума и душата си онази здрава и красива нишка между две култури, която не просто обогатява, но подава ръка на доброто в света.

Част от голямото научно семейство

За Никола Веселинов от Софийската математическа гимназия запазването на мотивация е ключово през целия изследователски процес

С проекта си „Разрешимост на уравнения в елементарни функции“ Никола Веселинов от XI клас в Софийската математическа гимназия „Паисий Хилендарски“ завоюва исторически успех за България на Международния панаир на науката и инженерството – Regeneron ISEF, който се провежда във Финикс, Аризона,

Седмнадесетгодишният български талант спечели Голямата награда за млад учен на стойност \$75 000 и зае еднотично първото място в категория „Математика“, което му носи още \$6000.

Никола бе удостоен и с две специални награди. Той заслужи първата награда на МАΘ – американско почетно общество за ученици и студенти, и парична премия от \$1500. Отличен е и с втора награда и премия от \$1000 от American Mathematical Society.

Научен ръководител на Никола Веселинов е Мирослав Маринов от Института по математика и информатика – БАН, който е бивш състезател и в момента се занимава и с олимпийска математика.

Стела МАРИНОВА

Никола Веселинов се запознава с ментора си Мирослав Маринов в VIII клас. Тогава младежът започва да участва в състезания, а Маринов е част от Националната комисия, която работи с талантилите ученици.

„По време на подготовката за младежката Балканиада през 2023 г., когато бях в VIII клас, имах шанс да говорим повече време. В IX клас реших, че бих искал да пробвам да се занимавам с научна дейност, и се свързах с Мирослав Иванов. Така и започнах с проектите“, обяснява възпитаникът на Софийската математическа гимназия.

През 2024 г. младежът получава специална награда за дебют в областта на математиката от XXIV ученическа секция

на 53. пролетна конференция на Съюза на математиците в България. Тогава участва с проект на тема „Върху вариации на задачата за нечетните клубове“. Негов научен ръководител отново е Мирослав Маринов. На следващата година Никола надгражда проекта си, който на XXV ученическа секция му носи медал и грамота за отлично представяне.

Започва работа по проекта „Разрешимост на уравнения в елементарни функции“ в X клас по време на Лятната изследователска школа по математика и информатика през 2025 г., която се организира от Ученически институт по математика и информатика (УЧИМИ). Темата е предложена от научния му ръководител Мирослав Маринов.

След Лятната школа продължават работата по проекта и седемнадесетгодишният талант участва в сезонните състезания и конференции на Института по математика и информатика – БАН, и Министерството на образованието и науката. „Благодаря на ментора си както за предложението за тема на проекта, така и за помощта през цялото време – по време на Лятната изследователска школа и при всичките конкурси, панаири и с участия в състезания“, казва Никола.

Той получи правото да е сред тримата млади изследователи, които ще представят България на най-престижното световно изложение – Международния панаир на науката и инженерството (Regeneron ISEF), благодарение участието си на Панаира на науката и иновациите (INNOFAIR). За проекта „Разрешимост на уравнения в елементарни функции“ Никола е отличен и от XXVI ученическа секция с грамота за отлично представяне и медал. Младежът получи и грамота за отлично представяне от 28-ото издание на Националния конкурс

„Млади таланти“ на МОН. С проекта си Никола спечели и първа награда в секция „Математика“ на Дванадесетата ученическа сесия на Ученически институт на Българската академия на науките (УЧИ – БАН).

Проектът ми засяга въпроса кога дадено уравнение може да се реши, използвайки само най-елементарни функции, подобни на тези, които се учат в училище“, казва ученикът.

Относно първите стъпки за реализацията на своя проект Никола посочва, че при голяма част от изследванията, особено по математика, първоначалната идея е да се потърси литература по избраната тема, да се проучи какво е било направено предходните години, и след това да се види по какъв начин постигнатото може да се надгради.

„Изследователският процес е дългосрочен. Предизвикателството пред човек, който иска да продължи да се занимава последователно с наука и да постигне голям успех, е да запази мотивация през цялото време. Никой не е започнал от големите успехи“, подчертава младият талант.

Зад него неотлъчно застава и семейството му. За развитието му помагат и доц. д-р Евгения Сендова, неговият учител по

математика в СМГ Анатоли Грънчаров, познати и приятели от УЧИМИ. Подкрепя го и неговата гимназия.

Подготовката за Regeneron ISEF започва веднага след Панаира на науката и иновациите. Работи се за финализиране на проекта, на писмения вариант на презентация, подготвят се и необходимите документи за участието на Панаира във Финикс, САЩ.

Паралелно с това тримата младежи, които ни представят на ISEF, провеждат и подготовка с ръководителя на българския отбор д-р Константин Делчев. Заедно с Никола за участие са избрани Стефан Куюмджиев и Божидара Пухалева. „Освен подкрепа от д-р Делчев, на когото съм благодарен, сред членовете на българския отбор също имаше подкрепа и помощ един към друг, включително и при подготовката“, отбелязва събеседникът ми.

Положително влияние оказват и учените от Ученически институт по математика и информатика. „Всички заедно милеят за представянето на човек, когато той бъде избран да представя България някъде. Общността е много сплотена“, подчертава ученикът.

По време на Международния панаир на науката и инженерството в деня на представянията всеки участник застава до постер със своя проект и журито провежда интервюта в рамките на 10–12 минути. Повечето от разговорите са с основното жури на Панаира (официалните оценяващи), но

има и журита от така наречените специални организации, които са представители на спонсорите на проявата.

В зависимост от категорията отделните спонсорски организации могат да минат през различни проекти. При Никола и категория „Математика“ това са МАΘ и American Mathematical Society, които, в крайна сметка, също отличават младежа. И в крайна сметка

седмнадесетгодишният талант провежда интервюта общо с десет журита по време на Международния панаир на науката и инженерството.

При него се спират и други участници, които проявяват интерес към проекта му.

„Особено ценно при подобни форуми и събития е, че хора от различни категории се интересуват от постерите на останалите, разпитват ги за проектите им, обменят идеи. Това допринася за създаването на голяма академична общност от млади хора, които разменят контакти и впоследствие се подкрепят. Това със сигурност беше голяма част от преживяването на ISEF“, споделя ученикът.

Единадесетокласникът е и един от двамата младежи, избрани от УЧИМИ да участват в престижната шестседмична изследователска школа за ученици Research Science Institute (RSI 2026), която ще се проведе в периода юни – август в Масачузетския технологичен институт (MIT), САЩ.

Никола обяснява, че основната разлика между панаири като ISEF и школите като RSI е, че панаирът е по-краткосрочен и с конкурсна основа. Затова фокусът върху наградите е по-голям.

„При RSI няма големи парични награди и силен състезателен елемент.

Идеята на изследователска школа RSI е да се започне проект от нулата с нов ментор и по време на програмата да се премине през целия цикъл на научната работа.

И участниците да станат част от голямо научно семейство“, посочва събеседникът ми.

Скоро той ще научи и с кого ще работи в САЩ през лятото. Засега е известно, че ще бъде от Департамента по математика в Масачузетския технологичен институт. По думите на Никола е важно в каква сфера се занимава менторът на участниците, но всеки от тях има свобода за развитие на проучването, което ще започне по време на изследователската школа.

„Всеки участник може да развие проекта си, така че да приложи собствените си знания и опит, които е натрупал от нещата, с които се е занимавал преди това“, посочва ученикът.

Следващата година му предстои да кандидатства, като все още не е сигурен къде иска да продължи образованието си.

„Със сигурност ми се иска да уча математика. Ще кандидатствам и в чужбина – САЩ и Европа, и в България“, казва Никола.

Колкото да свободното време – занимава се с фотография с дрон, харесва и стратегически игри.

Снимка Regeneron ISEF

Никола Веселинов

Заветите на Ботев

Димитър Гюдженов, „Слизането на Ботевата чета при Козлодуй“, 1975 г.

Близко 300 ученици от 131 образователни институции от цялата страна изпращат свои творби за поредното издание на Националния конкурс за стихотворение и есе „Живеем в земята на Ботев“. Организатори са ЦПЛР – Център за работа с деца, Враца, с директор Лилия Стоева и местната община, със съдействието на МОН, Националния дворец на децата и РУО – Враца.

Тази година надпреварата е посветена на 150-годишнината от епопеята на Ботевата чета.

В новото издание на Конкурса се включват 91 участници от IV до VII клас с 98 стихотворения и 56 ученици от VIII до XII клас с 67 стихотворения. Общо 75 съчинения изпращат и 72 деца от IV – VII клас, както и 80 гимназисти с 81 есета.

Класирането е дело на жури в състав Яна Кременска – поетеса, зам.-главен редактор на алманах „Околчица“, Соня Дамянова – старши експерт по БЕЛ в РУО – Враца, и Марин Ботунски – журналист, главен редактор на алманах „Околчица“.

В категория „Поезия“ в първа възрастова група (IV – VII клас) победител със стихотворението „Спомен“ е Цветина Иванова (V клас, СУ „Д-р Петър Берон“, Червен бряг). Второто място е за Марина Гондова и Елина Гондова (V клас, СУ „Черноризец Храбър“, Пловдив) за стихотворенията „Живеем в земята на Ботев“. Трети със стихотворението „Заветът на Ботев“ е Стефан Петков (V клас, СУ „Д-р Петър Берон“, Червен бряг).

Във втора група (VIII – XII клас) със стихотворението „Любовта към България“ печели Валерия Вълчева (IX клас, ЕГ „Васил Карагъзов“, Ямбол). След нея се нареждат Десислава Кежайова (XI клас, ПГ „Васил Димитров“, Мадан) със „Земята, която ни помни“ и Дарина Рошкова (X клас, СУ „Христо Ботев“, Враца) с „Памет за Ботевата земя“.

В категория „Проза“ (съчинение или есе) в групата (IV – VII клас) първото място със съчинението „Живеем в земята на Ботев“ печели Александра Горчовска (V клас, СУ „Христо Ботев“, с. Търнава, обл. Враца). Второто място с творбата „Живеем в земята на Ботев“ заема Иляйда Мехмед (VI клас, ОУ „Христо Ботев“, с. Лудогорци, обл. Разград), а трети е Стамен Йотов (VI клас, ЧОУ „Св. Седмочисленици“, Ловеч) с „Вълшебните бутуши“.

В групата VIII – XII клас победител с есето „Олтарът на свободата“ е Руслана Иванова (XI клас, ЕГ „Васил Карагъзов“, Ямбол). След нея се нареждат Александра Гъргова (XI клас, СУ „Христо Ботев“, Сунгурларе) с есето „Щях ли аз да имам тяхната смелост?“ и Симона Кралмаркова (VIII клас, ПГ „Ген. Владимир Заимов“, Сопот) с „Живеем в земята на Ботев“.

Специалната награда на МОН получава Ирен Николова (XII клас, ЕГ „Васил Карагъзов“, Ямбол) за своето есе „Зовът на кръвта“. Призът на Националния дворец на децата отива при Александра Иванова (XII клас, ЕГ „Васил Карагъзов“, Ямбол) за есето „Раната на свободата“.

Присъдени са и десет поощрения в двете категории.

Номинираните автори са поканени за литературно четене и официална церемония по награждаването, която ще се проведе на 29 май 2025 г. от 17,30 часа в Регионалния исторически музей във Враца като част от програмата на традиционните Ботев дни. **АЗБУКИ**

Снимки ЦПЛР – ОДК „Анастас Стоянов“, Шумен

Тайнствата на Магарския конник

Връчиха наградите на лауреатите в конкурса на ЦПЛР – ОДК „Анастас Стоянов“, Шумен

Националният конкурс „Магарския конник“ – символ на историческото минало и европейското бъдеще на България – отново събра таланта на стотици деца от цялата страна. За XVIII издание на надпреварата са изпратени 202 творби. Организатори на Конкурса са ЦПЛР – ОДК „Анастас Стоянов“, Шумен, с директор Боряна Панайотова, местната община, МОН и Националният дворец на децата. Проявата е част от Националния календар на МОН за изяви по интереси на децата и учениците.

В раздел „Литература“ творбите са оценени от жури с председател проф. д-р Росица Ангелова от Шуменския университет и членове д-р Антоний Димов – БТА, и гл. ас. д-р Красимира Чепишева (Шуменски университет).

В категория „Поезия“ в първа група (I – IV клас) победител със стихотворението „Роден дом“ е Мариела Славчева (УЛК „Сладкодумци“, ЦПЛР – ОДК, Шумен). Втори е Неделчо Неделчев (Ателие за приказки, НЧ „Хр. Ботев“, Бургас), а трета се нарежда Еванджелина Костадинова (ОУ „Кирил Христов“, Стара Загора).

Във втора група (V – VII клас) победители са Дария Минкова (НЧ „Хр. Ботев“, Бургас) със стихотворението „Сънят на майстора“ и Доукан Джеват (ЦПЛР – ОДК, Шумен) с „Конникът“. Второто място поделят Катрин Стайкова (ОУ „Петко Каравелов“, Асеновград) и Габриела Станкова (НЧ „Хр. Ботев“, Бургас). Третото място е за Ада Ариф Васви (ОУ „В. Левски“, Исперих).

В трета група (VIII – XII клас) за стихотворението „Мечът на скалата“ първо място е присъдено на Стелияна Желязкова (НЧ „Хр. Ботев“, Бургас), следвана от Семих Неджет (СУ „Н. Й. Вапцаров“, с. Венец) и Васил Пошаров (ЦПЛР – ОДК, Шумен).

В категория „Проза“ (разказ, есе) в първа група с разказа „Във всеки сън има зрънце истина“ печели Дилек Исмаил (УЛК „Сладкодумци“, ЦПЛР – ОДК, Шумен). Втори е Неделчо Неделчев (НЧ „Хр. Ботев“, Бургас), а третото място печели Семирихан Джават (ЦПЛР – ОДК, Шумен).

Във втора група първа с разказа „Магарския конник“ е Габриела Станкова (НЧ „Хр. Ботев“, Бургас) пред Александра Янчева (МГ „Баба Тонка“, Русе) и Ралица

Росенова (ЦПЛР – ОДК, Шумен).

В трета група първи са Арсо Александров (ПГТ, Самоков) с разказа „Видението на Кесаря“ и Велислав Василев (ЦПЛР – ОДК, Шумен) с разказа „Не се гаси туй, що не гасне“. Второ място печелят Ирен Ангелова (СУ „Сава Доброплодни“, Шумен) и Виктория Спасова (ПГТ, Самоков), а третото поделят Синем Шукриева (ЦПЛР – ЦУТН, Разград) и Айкут Махмудов (СУ „Н.Й. Вапцаров“, с. Венец).

В раздел „Презентация“ класирането определя жури в състав проф. д.н. Наталия Павлова, д-р Емине Караташ и докторант Севинч Мустан от Факултета по математика и информатика на Шуменския университет.

В първа група призьори са Даниел Върбанов (III клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен), Мелин Исмаил (III клас, СУ „Сава Доброплодни“, Шумен) и Еда Кимова (II клас, 2. ОУ „Д-р Петър Берон“, Шумен).

Във втора група на първите три места са класирани Емир Зюлкар (VII клас, СУ „Васил Левски“, Русе), Теодор Чифлиджанов (VI клас, СУ „Никола Велчев“, Самоков) и Арсений Малевски (VI клас, СУ „Любен Каравелов“, Варна).

И в трета група наградите отиват при Георгия Стоянова (VIII клас, ЕГ „Васил Карагъзов“, Ямбол), Мерве Байрям (IX клас, ПГОД „Евридика“, Кърджали) и Серай Рафи (X клас, ЦПЛР, Разград).

В раздел „Рисунка“ творбите са оценени от жури в състав доц. Валентин Кулев, художник, преподавател по рисуване в Шуменския университет, Галина Петкова – художник и арт педагог, Валентина Великова – скулптор и уредник в ХГ „Елена Карамихайлова“, и Ферия Якубова – графичен дизайнер.

В раздел „Рисунка“ в първа група победител е Александра Иванова (VII кл., ЦПЛР, Бургас), следвана от Димитър Димитров (IV клас, СУ „Цанко Церковски“, Полски Тръмбеш) и Еванджелина Костадинова (IV клас, ОУ „Кирил Христов“, Стара Загора).

Във втора група награда на Съюза на българските художници – Шумен, получава Дивна Железчева (V клас, НУМСИ „Проф. Панчо Владигеров“, Бургас). Дружеството на шуменските художници отличава Юндер Ремзи (VII клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен). Първото място отива при Азра Адемова (VI клас, СУ „Д-р Петър Берон“, с. Хитрино). Втора е Кристиана Бужева (V клас, школа „Арт Попово“, а

трета – Адриана Сопарджиева (VII клас, 3. ОУ „Христо Ботев“, Сандански).

В трета група приз на книжарница „Пегас“ е присъден на Кадер Осман (IX клас, СУ „Д-р Петър Берон“, с. Хитрино). Победител е Стефания Хаджииванова (X клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен) пред Данислав Пъдарев (IX клас, СУ „Емилиян Станев“, Велико Търново) и Селвер Бейсинова (IX клас, „Арт Попово“).

В раздел „Приложно-декоративно изкуство“ в първа група печели Мариела Славчева (II клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен). Нейни подгласници са Емилия Цирова (7 г., ЦПЛР – ЦИКО „София“, филиал „Надежда“) и Йоан Радев (I клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен).

Във втора група първи е Георги Петров (12 години, ЦПЛР – ОДК, Каварна), следван от Емануела Стефанова (VI клас, СУ „Вичо Грънчаров“, Горна Оряховица) и Исин Хайредин (13 години, ЦПЛР – ОДК, Шумен).

В трета група победители са Виктория Венкова (X клас, СУ „Вичо Грънчаров“, Горна Оряховица) и Димитър Данев (IX клас, ППЦСТТ, Ямбол). Втора е Дарина Писарова (X клас, СУ „Вичо Грънчаров“, Горна Оряховица).

В раздел „Компютърна рисунка“ в първа група печели Яна Янкова (10 години, компютърна школа „Вале“, ОНЧ „Заря 1858“, Хасково) пред Никола Иванов (IV клас, ЦПЛР – ОДК, Варна).

Във втора група призьорите са Адел Касим (12 години, КШ „Вале“, Хасково), Лилия Кръстева и Виктория Георгиева (VI клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен).

И в трета група на първите три места са класирани Небибе Османова (XII клас, ЦПЛР – ОДК, Шумен), Хелин Ахмед и Синем Джелилова (XI клас, ПГИИ „Джон Атанасов“, Търговище).

Присъдени са и поощрителни награди в различните раздели и възрастови групи.

Отличените получават своите награди на церемония във Военния клуб – Шумен, а гости на церемонията са областният управител Георги Жеков и кметът на общината проф. Христо Христов. Градоначалникът поздравява участниците и отбелязва, че Конкурсът има изключително важна роля, защото, за да имаме светло бъдеще, трябва да притежаваме историческа памет, която да ни напомня и ясно да заявява кои сме, откъде сме тръгнали и къде искаме да стигнем. **АЗБУКИ**

Сцена за таланти и сбъднати мечти

Близо 1500 деца се включват
в XXVII международен детски
конкурс „Южни слънца“ в Петрич

Снимка ЦПЛР – ОДК, Петрич

За поредна година участниците в Международния детски конкурс „Южни слънца“ превръщат Петрич в сцена на изкуствата

Близо 1500 участници събира тази година Международният детски конкурс „Южни слънца“ в Петрич. „В началото на май градът за поредна година се превръща в сцена на талант, вдъхновение и детско творчество“, коментира за „Аз-буки“ Таня Димитрова, директор на ЦПЛР – ОДК, Петрич, който е организатор на форума заедно с местната община. Конкурсът се провежда с подкрепата на Министерството на образованието и науката и Националния дворец на децата. Традиционно е част и от Националния календар на МОН за изяви по интереси.

В XXVII издание на форума се включват талантиливи деца и младежи от 10 области на България и гости от Охрид и Радовиш в Северна Македония. В рамките на трите фестивални дни участниците представят своите умения в четири направления – преглед на духови и фанфарни оркестри и мажоретни състави, пленер по живопис, фолклорно и популярно пеене и фолклорно надиграване.

Площад „Евтим Евтимов“ и парковите пространства в Петрич се изпълват с музика, танци, багри и аплодисменти, превръщайки южния град в истински празник на изкуството. Стотици жители и гости на града имат

възможността да се насладят на богатата конкурсна програма, която превърна празничните дни в истинско културно събитие за региона.

„Особено вълнуващи бяха изпълненията на младите певци и танцьори, дефилетата на духовите и фанфарните оркестри и впечатляващите творби, създадени по време на пленера „Мелодии от багри“. Конкурсът отново доказва, че е средище на талант, приятелство и културен обмен между деца от различни краища на България и Балканите“, отбелязва Таня Димитрова.

По време на фестивала са връчени десетки отличия – 61 златни, сребърни и бронзови медала, 36 купи, 270 грамоти и 1350 медала за участие и 2 специални награди. Най-голямото отличие – 4 броя Гран при на Община Петрич, по 1 купа за всяко направление, са присъдени на най-впечатляващите участници и състави.

„С атмосферата на творчество, емоция и вдъхновение Конкурсът остави незабравим спомен у всички участници и гости и достойно утвърди Петрич като град на изкуството и младите таланти, а Международния детски конкурс „Южни слънца“ – като едно от най-значимите международни културни събития за деца и младежи в България“, обобщава Таня Димитрова. **ДЗБ/кн**

Писмо в бутилка

Снимка Школа „Фотография“/ЦПЛР, Стара Загора

Въздействащи творби създават 127 млади литературни таланти от 19 области на страната, вдъхновени от темата „Писмо в бутилка“, на юбилейното X издание на Националния литературен конкурс с международно участие „Писма до себе си“ – Стара Загора 2026. Проявата се организира от ЦПЛР – Стара Загора, с директор д-р Милен Алагенски и местната община. Включена е и в Националния календар на МОН за изяви по интереси.

Класирането тази година е дело на жури с председател Станислава Раянова – журналист в БНР, Стара Загора, и членове Иван Желязков – старши учител по БЕЛ, и Трифон Митев – поет, писател, книгоиздател и журналист. Те разглеждат получените общо 145 творби в двата раздела – поезия и проза, и отличават 22 автори, като отбелязват високото ниво на участващите в Конкурса творби, съобщават организаторите на проявата.

В раздел „Поезия“ в първа възрастова група (10 – 13 г.) начело е Ивайло Проданов (11 г., 2. ОУ „Св. Паисий Хилендарски“, Раднево). След него се нареждат Цветина Иванова (11 г., СУ „Д-р Петър Берон“, Червен бряг) и Ема Пешева (10 г., Валенсиа, Испания).

Поощрителна награда е присъдена на Роксана Костова (10 г., ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Замфирово, обл. Монтана) и София Андреева (12 г., МГ „Гео Милев“, Плевен).

Във втора група (14 – 19 г.) първо място печели Стефани Бурлакова (15 г., ЕГ „Васил Карагьозов“, Ямбол), следвана от Габриела Лазарова (16 г., УЛК „Сладкостумци – дебати“, ЦПЛР – ОДК, Шумен) и Анна-Мария Колева (16 г., ПГ по селско стопанство, Чирпан).

Поощрение получават Стелияна Желязова (18 г., „Ателие за приказки“, НЧ „Христо Ботев 1937“, Бургас) и Александра Василева (15 г., СУ „Васил Левски“, Гълъбово).

В раздел „Проза“ (разказ, есе, приказка, писмо) в първа група победител е Бистра Марева (11 г., ОУ „Кирил Христов“, Стара Загора) пред Александра Флорес (11 г., литературен клуб към ЦПЛР – Стара Загора) и Мария Димитрова (13 г., ОУ „Константин Арабаджиев“, Варна).

Поощрителна награда е присъдена на Георги Дуров (13 г., СУ „Св. Патриарх Евтимий“, Пловдив) и Гертана Димитрова (11 г., литературен клуб към ЦПЛР – Стара Загора).

Във втора група първото място печели Александра Павлова (18 г., Свищов), а нейни подгласници са Александра Иванова (18 г., ЕГ „Васил Карагьозов“, Ямбол) и Иван Танев (16 г., литературен клуб към ЦПЛР – Стара Загора).

Поощрителни награди получават Русияна Кайрякова (16 г., с. Обручище, ПГ по енергетика и електротехника, Гълъбово) и Марти Кокунев (16 г., СУ „Отец Паисий“, Мадан).

Специалната награда за най-добре представил се участник от община Стара Загора получава Ива Георгиева (19 г., Стара Загора, студентка в Пловдивския университет). Призът на ЦПЛР – Стара Загора, отива при Адрияна Петрова (X клас, ПГСС „Никола Пушкиarov“, Попово).

Лауреатите в Конкурса получават своите награди на церемония в Центъра за даровити деца „Проф. Петър Жеков“ в Стара Загора. Те са връчени от директора на ЦПЛР – Стара Загора, д-р Милен Алагенски и членове на журито. Победителите в двете възрастови групи на двете категории получават и специален плакет по повод юбилейното издание на Конкурса. А по предложение на журито тази година всички участници, които не са наградени, получават грамота за участие.

По време на церемонията присъстващите призьори по традиция четат откъси от своите наградени творби. **ДЗБ/кн**

Отличия за най-добрите познавачи на правилата на пътя

Представителите на ОУ „Никола Йонков Вапцаров“ в Берковица са победителите в комплексното класиране на финалния етап от Националната ученическа викторина по безопасност на движението „Да запазим децата на пътя“. Състезанието се организира от МОН, Националния дворец на децата, РУО – София-област, Главна дирекция „Национална полиция“ – сектор „Пътна полиция“, Съюза на българските автомобилисти, Българския Червен кръст, Националното движение по приложно колоездене „Младешка за безопасност на движението“ и Община Ботевград.

Домакин в 25-ото издание на викторината е ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ в Ботевград, чийто отбор спечели миналогодишната надпревара. Във финалите се включват шест отбора от страната, които представят СУ „Христо Ботев“ – Сунгурларе, ОУ „Н.И. Вапцаров“ – Берковица, ОУ „Патриарх Евтимий“ – Пещера, ОУ „Иван Вазов“ – Смолян, ОУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Ботевград, и 23. СУ „Фредерик Жолио-Кюри“ – София. Всеки от тях се състои от по четирима ученици от V, VI и VII клас.

Снимка Община Ботевград

Финалистите демонстрират умения да решават листовки и да отговарят на въпроси, във викторина, посветена на безопасността на движението по пътищата

Състезанието преминава през 4 етапа – отборно решаване на листовки, викторина и задача на БЧК, подреждане на четири пъзела с пътни знаци и практическа задача за откриване на повреди по велосипед. След оспорвана надпревара победителите от ОУ „Н.И. Вапцаров“ в Берковица събират 93 точки и

изпреварват само с една тима на домакините. Трети, на още една точка финишира отборът на СУ „Христо Ботев“ – Сунгурларе.

Призьорите получават купи и медали, а всички участници – и подаръци, осигурени от организаторите.

Наградени са и отличените в Конкурса

за рисунка или плакат на тема „Да запазим децата на пътя“. Класирането в него е дело на жури с председател Светослав Кръстев – СБА и НДПК, и членове Милена Владкова – старши учител в НДД, и Силва Петкова – организатор в НДД.

В надпреварата за рисунка в първа възрастова група (I – IV клас) победител е Паола Асенова (IV кл., ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, Ветрен), следвана от Каролина Генадиева (II кл., 2. ОУ „Христо Смирненски“, Берковица) и Ивлияна Цолова (IV кл., СУ „Христо Ясенов“, Етрополе).

Във втора група (V – VII клас) призьорите са Симона Костова (V кл., ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Замфирово, общ. Берковица), Иванина Славчова (VII кл., СУ „Отец Паисий“, Самоков) и Николай Стайков (12 г., 4. ОУ „Иван Вазов“, Монтана).

В раздела за плакат победител е Николай Крумов (VI кл., СУ „Отец Паисий“, Самоков) пред Александър Стефанов (VII кл., ОУ „Христо Ботев“, Етрополе) и Пламена Славчева (VII кл., 1. ОУ „Никола Първанов“, Лом). **ДЗБ/кн**

Министерство
на образованието и науката
Национално издателство за
образование и наука „Аз-буки“

Директор:
ЕМИЛ СПАХИЙСКИ
Заместник-директори:
СТОЯН СТОЯНОВ
ВЕНЦИСЛАВ ГЕНКОВ
1113 София
„Цариградско шосе“ 125, бл. 5
За цялата страна:
0700 18466
izdatelstvo.mon@azbuki.bg
azbuki@mon.bg
https://www.azbuki.bg

Аз-буки

Банкова сметка:
„Обединена българска банка“ АД
IBAN: BG38UBBS81553139075716
BIC: UBBSBGSF

Национален седмичник
за образование и наука
АЗ-БУКИ
ISSN 0861-3990

Редактори:
д-р Зина Соколова
z.sokolova@azbuki.bg
д-р Диляна Кочева
d.kочева@azbuki.bg
Стела Маринова
s.marinova@azbuki.bg
Боряна Трайчева
b.traycheva@azbuki.bg
Дарена Михайлова
d.mihailova@azbuki.bg

Графичен дизайн:
Иво Христов
i.hristov@azbuki.bg
Петър Владов
p.vladov@azbuki.bg

Стилист-коректор:
Анелия Врачева
a.vracheva@azbuki.bg

Фоторепортер:
Олег Попов

Реклама и
РАЗПРОСТРАНЕНИЕ:
izdatelstvo.mon@azbuki.bg

Кореспонденти в страната:
Белене – Ралица Господинова
088 7418349
Бургас – Дана Митева
0898361338
Варна – Розалина Димитрова
088 339920
Велико Търново – Здравка Маслянкова
088 6653255
Видин – Борислава Борисова
vidinstar@gmail.com
Ловеч – Жанина Илиева
087 7209597
Пловдив – Деляна Лукова
088 7271712
Смолян – Ангел Добриков
088 9703271
Кюстендил – Северина Димитрова
089 5789515

ДЕЖУРЕН РЕДАКТОР:
Стоян Стоянов
Предпечатна подготовка:
НИОН „Аз-буки“
Печатница: „Алианс Принт“ ЕООД
ж.к. „Дружба“ 1, ул. „Илия Бешков“ 3А
Неподписаните снимки в броя са от архива
на в. „Аз-буки“ и глобалната мрежа
Материали не се връщат
Авторските права на публикуваните
текстове и илюстрации са
собственост на вестника

НИОН „Аз-буки“ издава
научните списания:
„Български език и литература“
„Чуждоезиково обучение“
„Математика и информатика“
„Педагогика“
„Професионално образование“
„Философия“
„Стратегии на образователната
и научната политика“
„История“
„Обучение по природни науки
и върхови технологии“

Магията на гумите

Елица Янева от Езикова гимназия „Васил Карагьозов“ в Ямбол е тазгодишната носителка на Голямата награда в Националния конкурс „Петя Дубарова“

Елица Янева от Езикова гимназия „Васил Карагьозов“ в Ямбол е тазгодишната носителка на Голямата награда – пластиката „Поет“, изработена от Ненчо Русев, от Националния литературен конкурс „Петя Дубарова“. Със своя разказ „Първият, който слезе“ тя печели и първо място в раздела за проза. Дванадесетокласничката вече има поощрителни награди в предходните две издания на надпреварата.

Организатори на Конкурса са Община Бургас, къщата музей „Петя Дубарова“, Регионалното управление на образованието, Министерството на образованието и науката и Националният дворец на децата. В надпреварата, която е част от Националния календар на МОН, участват девойки и младежи от 14 до 19 години. Те се съревновават в два раздела – за поезия и проза, като могат да участват с до 5 стихотворения и до 3 разказа.

Изпратените творби на 157 участници са разгледани и оценени от жури с председател Бойко Ламбовски – поет и публицист, и членове Кристин Димитрова – поет, писател и преводач, Диана Петрова – писател, Мартин Колев – писател, и Елка Стоянова – поет.

Победителите в двете категории на конкурса са обявени на тържествена церемония в зала „Петя Дубарова“ на Културен център „Морско казино“. А талантивите млади хора приветства заместник-кметът по култура Диана Саватева.

Първото място за поезия е присъдено на Симеон Иванов от ГПЧЕ „Йоан Екзарх“, Варна. За възпитаника на литературен клуб „Касталия“ при ЦПЛР – ОДК, Варна, това е трето поредно отличие след Голямата награда и приза за поезия през 2025 г. и третото място през 2024-та.

Елица Янева – Голяма награда и I място за проза (вляво), и Дея Динева – III място за поезия, от XII клас на ЕГ „Васил Карагьозов“, Ямбол, отново се представят убедително в Конкурса за радост на своята преподавателка Теодора Добрева

Второ място за поезия е присъдено на Радина Бояджиева (17 г., ЕГ „Христо Ботев“, Кърджали), а третото заема Дея Динева (XII клас, ЕГ „Васил Карагьозов“, Ямбол), която преди година бе победител в категорията за проза.

Второто място за проза печели Андреа-Мария Димитрова (XII клас, ГПЧЕ „Йоан Екзарх“, Варна), а на трето е класиран Петър Чавдаров (XII клас, Търговска гимназия, Бургас).

Журието присъжда и поощрения в двете категории. За поезия за отличени Светослав Матев (СУЕЕ „Св. Константин-Кирил Философ“, Русе), Маргарита Спиридонова (ГПЧЕ „Васил Левски“, Бургас), Любена Пеева (СУЕО „Ал. С. Пушкин“, Варна), Юлия То-

дорова (Първа ЕГ, Варна) и Деметра Желева (ПГ „Васил Левски“, Ямбол). Номинираните за проза са Мария Дръндарова (44. СУ „Неофит Бозвели“, София), Йоана Василева (МГ „Д-р Петър Берон“, Варна), Селин Халил (ЕГ „Проф. Д-р Асен Златаров“, Хасково), Елица Григорова (4. ЕГ „Фредерик Жолио-Кюри“, Варна) и Камелия Елкенева (ПГЧЕ „Васил Левски“, Бургас), която получава отличие от РУО – Бургас, и специалната награда на издателство „Либра скорпи“ – издаването на първата ѝ книга.

По традиция наградените творби се публикуват в годишния сборник „Петя – пристан зелен“, който се представя в електронен и в хартиен вариант. **АЗ-БУКИ**

ПРАВНА КОНСУЛТАЦИЯ

Тодор КАПИТАНОВ

Работната заплата е един от най-чувствителните елементи в трудовите отношения, защото засяга едновременно интересите на работодателя и правата на работещите. Затова правилата за нейното определяне, начисляване, изплащане и изменение трябва да бъдат ясно уредени във вътрешните актове на предприятието. Добрата организация на работната заплата не е само административно задължение, а важен инструмент за прозрачност, предвидимост и предотвратяване на спорове.

Работната заплата: правила, отговорности и законови изисквания

Отговорността за тази организация е на работодателя. Той може да ползва външни консултанти, счетоводни или правни специалисти, но крайното задължение за законосъобразното уреждане на правилата остава негово. Именно работодателят утвърждава документите, които определят начина, по който се формират трудовите възнаграждения, допълнителните плащания, сроковете и условията за тяхното изплащане.

От изключително важно значение е всеки работодател внимателно да подготвя всички свои вътрешни актове, които уреждат организацията на работната заплата. Важността произлиза от това, че тези вътрешни актове подлежат на съдебен и административен контрол и при неспазване на изискванията на закона работодателят може да претърпи санкции и глоби. От друга страна, коректното уреждане на правилата позволява практическото им прилагане от работещите и внасянето на яснота при възникване на спорове.

Работещите пък, от своя страна, имайки постоянен достъп до правила, могат коректно да се информират и да планират своите доходи, тяхното разпределение и да знаят при какви обстоятелства и срокове биха могли да ги получат.

В разпоредбите на вътрешните документи, уреждащи общи положения за организацията на работната заплата в предприятието, следва да бъдат посочени всички законови и подзаконовите нормативни актове, които са съобразени при разработването на вътрешните правила за работната заплата. Спазването на това изискване гарантира, че организацията на работната заплата в съответното предприятие съответства на закона и са спазени както общите изисквания в Кодекса на труда, така и допълнителни разпо-

редби, като например Наредбата за договаряне на работната заплата, Наредбата за структурата и организацията на работната заплата или други наредби и закони, уреждащи въпроси, свързани с работната заплата за определени професии и други специфики.

Също така в разпоредбите се посочват и споразуменията на национално, отраслово, браншово, регионално или общинско равнище, от които произтичат задълженията на конкретното предприятие. Такива са например колективният трудов договор, който урежда задължения в областта на работната заплата. Като пример за това могат да бъдат посочени договорени задължения на работодателя за заплащане на извънреден и нощен труд, размери на обезщетения, минималните и основните заплати за различните длъжности и категории в предприятието, допълнителното материално стимулиране и всички други допълнителни възнаграждения.

За да няма колебания сред работещите, в разпоредбите относно организацията на работната заплата следва да бъде уточнен и редът, по който се разработват, допълват и изменят, също така да се посочи за кого се отнасят тези правила (защото някои може да бъдат за всички, а други – само за определени длъжности и категории), каква е процедурата за разработването, обсъждането и утвърждаването им, както и други положения, които имат значение за предприятието.

Ясните и законосъобразни правила за работната заплата създават предвидимост както за работодателя, така и за работещите. Те намаляват риска от спорове, улесняват прилагането на закона и подпомагат по-добрата организация на трудовите отношения в предприятието.

ПЪРВООБРАЗ РОМАН ОТ ДЖОАНА ЛИНДЗИ	НАЙ-ЦЕННИТЕ ТВОРБИ В ИЗКУСТВОТО ПЪРВАТА ЖЕНА (БИБЛ.)	СЪДЕБНА ПРЕТЕНЦИЯ	ДРЕВНО ИМЕ НА АЙТОС СТУДЕНА СУПА	ЧАСТ ОТ ТЯЛОТО РОДЕНИТЕ ПРЕЗ ЕДНА И СЪЩА ГОДИНА НА МЪЖЕ	БЛАГОРОДНИ-ЧЕСКА ТИТЛА ПЕСЕН НА ЖИЛБЕР БЕКО	ЛЕКАРСТВО ПРОТИВ МАЛАРИЯ ВИД ПРЕДАЧНА МАШИНА	ЕДИН ОТ МЕСЕЦИТЕ	АНГЛ. ПИСА-ТЕЛКА - ГОР. ПОСТ И ПРЕД-РАЗСЪДЪЦИ ФУНДАМЕНТ, БАЗА	НАРОДНОСТ В РУСИЯ
→	↓	↓	↓	↓	↓	↓		↓	↓
ВИД ВЪРБА БИВШ ТЕНИСИСТ ОТ САЩ		ДВУКОРПУ-СЕН КОРАБ МАРКА ИТАЛИАНСКИ ПЕРАЛНИ				СИЛИКАТЕН МИНЕРАЛ ИТАЛ. АКТЬОР - СА-ЛАМАНДЪРЪ	ОТВОР ЗА ХРАНЕНЕ		
→		↓	МАШИНА, ЗА-МЕСТВАЩА ЧОВЕКА СВЕЩЕНА КНИ-ГА НА МЮ-СЮЛМАНИТЕ	→		↓			
ВИЦ	НАЛИЧНА СУМА ПАРИ В КАСА ГЕРОИНЯ ОТ „САЛЕМСКИТЕ ВЕЩИЦИ“	→	↓	ЛЕТСКИ ВЕЛОСИПЕД СЛЕДА ОТ СТАРА РАНА	ФРЕНСКИ РЕЖИСЬОР И АРТИСТ МЕЛНИ ДУХО-ВИ МУЗ. ИН-СТРУМЕНТИ	↓	РЕКА ВЪВ ФРАНЦИЯ НИДЕРЛАНДСКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР		
→	↓			→	↓	АНГЛИЙСКА ПИСАТЕЛКА (1729-1807) ИГЛОЛИСТНО ДЪРВО	→	ЗАКОННО ОПРЕДЕЛЕНИ ПАРИ ПЛАШАНИ НА ДЪРЖАВАТА	
ОРГАНИЗЪМ ЖИВЕЕЩ БЕЗ СВОБОДЕН КИСЛОРОД ЕДИН ОТ МЕСЕЦИТЕ		ОТЕЛЯСЪК ОТ СИЛНА СВЕТЛИНА КОКОШОВА ПТИЦА	→	↓	ОСКЪРБЛЕНИЕ ЧАСТ ОТ ЗАКОН	РОМАН ОТ СТИВЪН КИНГ ВИД ОБУВКИ	УНГАРСКИ ПОЕТ (1877-1919) КАРТА ЗА ИГРА		ОСТРА ПСИХОЗА
→		↓	АМЕРИКАНСКИ РЕЖИ-СЬОР - ТУИН ПИЙКС НЕМСКИ САМОЛЕТИ	→	↓	ИСПАНСКИ ФУТБОЛЕН ОТБОР ДРЕВНО ИМЕ НА Р. БОЛГА	ВЪЗПРИЯТИЕ		
МЯРКА ЗА ТЕГЛО НА СКЪПОЦЕН-НИ КАМЪНИ	НАБЪРЗО ПРИГОТВЕ-НИ ЯСТИЯ	КЛАС ВЪВ ВЕТРОХОДСТ-ВОТО БЕЗВОЛЕВ ЧОВЕК	↓	КАМЪК, РАЗНОВИДНОСТ НА ОПАЛА БИВША БЪЛГ. СЪСТЕЗАТЕЛ-КА ПО СТРЕЛБА	→	↓	РЕКА В БЪЛГАРИЯ ИЗГОДА, МАТЕРИАЛ-НА ОБЛАГА	→	
→	↓		ФРЕНСКИ ОБЩЕСТВЕ-НИК (1833-1887) ШВЕЙЦАРСКИ ЧАСОВНИЦИ	↓	НАУКА ЗА МОРАЛА РАЗТУХА УТЕШЕНИЕ	↓	ЕВРОПЕЙСКА СТОЛИЦА	ИТАЛ. ПИСА-ТЕЛ - ИМЕ-ТО НА РОЗАТА ВЪГЛЕХИД-РАТ, ПОДОБЕН НА СКОРЪЯЛА	→
ПЪРВИТЕ БЪЛГАРСКИ САМОЛЕТИ ФИЛМ ОТ САЩ С Л. МИНЕЛИ			↓	НОМАДСКИ ПЛЕМЕНА ПРИТОК НА КАМА	↓	ВЪЗПАЛЕНИЕ НА УХОТО ОПИТЕН ЛЕТЕЦ			ПОГАЧА
→		СПОСОБ. МЕТОД ДВУОСТЪР НОЖ	→	↓	↓	↓		ПРАВИЛО, ПРИНЦИП	ГРАДИНСКО РАСТЕНИЕ
ВЪРХОВ МОМЕНТ		↓	ДЕШИФРИРА-ЩО УСТРОЙСТ-ВО ПИТЕЙНО ЗАВЕДЕНИЕ	→	МАРКА ЗАКВАСЕНА СМЕТАНА	ВЪЗПАЛЕНИЕ НА ОКОЛНОСТ-НИТЕ КУХИНИ		↓	
→				МЕДНА ЧИНИЯ СТОЛИЦАТА НА МАЛИ	↓	РЕКА В ГЕРМАНИЯ ЗЕЛЕНЧУКОВО ПРЕДЯСТИЕ	→		
РАЗКАЗ ОТ ЕМ. СТАНЕВ ВИД ЯПОНСКА БОРБА			ПОДПИСКА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ВЕСТНИЦИ БЪЛГАРСКИ СКУЛПТОР	→	↓	↓	СИНЪТ НА ДЕДАЛ (МИТ.) СПАРТАНСКИ РОБ	→	
→			↓	РУМЪНСКИ ДЖИПОВЕ ТАЕН ПРАТЕНИК	→	↓	↓	БИВШ ФРЕНСКИ КОЛОЕЗДАЧ СТАРОГРЪЦКИ ПОЕТ	ВИД ОБРАБОТКА НА ПОЧВАТА
ПАРИЧНА ЕДИНИЦА В БАНГЛАДЕШ ЧИСЛОТО 3,14..		РАСТЕНИЕ СЪСЪНКА ИЗДИГНАТО МЯСТО ЗА КОНЦЕРТИ	→	↓	ГРАД В ПЕРУ АНГЛИЙСКИ ФИЛМ НА Л. АНДЕРСЪН	↓	↓	↓	ОРГАН НА ОБОНЯНИЕТО РУСКИ ПИСАТЕЛ (1895-1963)
→				ГЕРОЙ НА АСТРИД ЛИНДГРЕН СОРТ РОЗИ	→	↓	↓	↓	ДЕБЕЛ КАРТОН
БЪЛГАРСКИ БОЛЯРИН ОТ XI ВЕК АЛКАЛОИД В ГОРЧИВИЯ БАДЕМ	→	↓	КРЪСЪК ОГНЕУПОРНА ВАНА ЗА ОТДЕЛЯНЕ НА БЛАГОРОДНИ МЕТАЛИ	→	↓	ГРАД В БЪЛГАРИЯ РЕКА В СЕВ. ИРЛАНДИЯ			СКИТНИЦИ, ЧЕРГАРИ
→			↓	ИГЛОЛИСТНО ДЪРВО ГРАД В ГАНА	↓	↓	ГЕРОЙ ОТ ВЪЛШЕБ-НИЙ СТРЕ-ЛЕЦ ОПЕРА ОТ ДЖ. ВЕРДИ	→	
МАРКА АГРО-ТЕХНИКА ЛЕКА ДЪСЧЕНА ПОСТРОЙКА	→		НОЩНА ПТИЦА РАЗКАЗ ОТ Д. ЦОНЧЕВ	→	↓	↓	↓		АНГЛИЙСКИ ДРАМ. АРТИСТ (1787-1833)
→			↓	ИЗРАСТЪК НА НЕРВНА КЛЕТКА ЯПОНСКИ ЖЕНИ-ГМУРКАЧКИ	→	↓	↓		
САБЯ ЗА ФЕХТОВКА ВОДАЧ	→		↓	↓	СТИЛ В ИЗКУСТВО-ТО ОТ XIX В.	↓	↓		
→			МОДЕЛ „ФИАТ“	→	↓	↓	↓		
СТИХОТВОРЕ-НИЕ ОТ П. ЯВО-РОВ	→			СБИРКА ОТ ГЕОГРАФСКИ КАРТИ	→	↓	↓		
						ОТДЕЛНА ЛИЧНОСТ	↓		
							ГЕРОЙ НА Б. БОЛГАР ОТ „СИН СРЕЩУ БАЩА“	→	

РЕЧНИК: АМАРИН, ИНУЛИН, КАПЕЛ, ЛАРИН, МЕНИЛИТ, НЕКАР

ЕВЕЛИНА ТУМБЕВА

Отговори от миналия брой	Водоравно: "Селска чест". Занзибар. Сатира. "Ирен". Долина. "БТР". Рике (Карл). Удар. Бизан. Гонорея. "ВЕФ". "Неда". Етна. Онон. Пудинг. Доли. Азис. Руни. Орн. Десерт. Икар. Тениска. Ниневия. Лея. Сена. Аня. Ном. Точка. "Линко". Каракум. Ело. Скок. Осло. Еминем. Ира. Ама. Ланец. Ни. Орелеф. Катун. Огнище. Италия. Сеир. Глина. Оса. Цяр. Внук. Авес. Рол (Мишел). Ник. Сенатор. Гиза. Яспис. Лоден. Титанит. Косъм. Рур. Етърва. Каленик. "Радо". Тар. Тил. Леш. Талк. Ларин. Юан. Череп. Лион. Оте. Ол. "Иполит". Ечемик. Пио-нер. Одил. Аламана. Сменост. КАТ. Иманяр.	Отвесно: Честит ден на славянската писменост. Лар. Носия. Лат. Риполин. Ом. Ост. Гален (Клавдий). Конус. Кисел. Оне (Жорж). "Киро". "Ирена". Енев (Тодор). Сън. Член. Марино (Джанбатиста). Творец. Инс (Пол). Миле (Жан Франсоа). Ро. Чакона. Имам. Оруел (Джордж). "Кери". Ре. Ерозия. Кинг (Стивън). "Кнор". Шепот. Си. Еник (Леон). Тунинг. Адур. Под. Струя. "Саломе". Илитерат. Лик. Ед. Реч. Мо-щи. ОН. "Далила". Азнавур (Шарл). Яке. Ренар (Жул). Еолит. Редут. Алие. Ав. "ТТ". Ко. Инд. Финес. "Орли". Елиът (Джордж). Нели. Зоб. Нинел. Аетос. Трал. Чам. Шилинг. Инис (Хемънд). Фас. Гавра. "Ема". Бизе (Жорж). Осанка. Ларина. Роман. Жана д' Арк. Комби. Ози. Витиня. Рана. Насока. Яйлата. Некар.
--------------------------	--	---

АБОНАМЕНТ 2026

Днес в броя

Фонд „Научни изследвания“ отплати 22 успешни проекта в 11 области

Проф. Симеон Симеонов – изследовател в областта на физиката и астрономията, който е автор на много научни трудове и книги, които са превърнали в учебници и помагала за много поколения ученици

Румяна Симеонова, която участва в конкурсния конкурс „В моето училище“ и спечели първо място в категорията „Възрастна група“

АЗ-БУКИ

НАЦИОНАЛЕН СТАНДАРТИК ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Наг 3100 зрелостници на допълнителна матура

2780 лв. за асистент в висше училище

Министърският съвет одобри италианските за издръжка на един студент в обща 48 професионални магистратури

2780 лв. за асистент в висше училище

Министърският съвет одобри италианските за издръжка на един студент в обща 48 професионални магистратури

Изданията на „Аз-буки“	Цена за година
Български език и литература	28,45 € / 55,65 лв.
История	28,45 € / 55,65 лв.
Математика и информатика	28,45 € / 55,65 лв.
Педагогика	54,9 € / 107,4 лв.
Професионално образование	33,6 € / 65,71 лв.
Стратегии на образователната и научната политика	35,4 € / 69,24 лв.
Философия	20,8 € / 40,68 лв.
Обучение по природни науки и върхови технологии	35,45 € / 69,33 лв.
Чуждоезиково обучение	28,45 € / 55,65 лв.
Вестник „Аз-буки“	57,25 € / 112 лв.
Цена за година онлайн	
Вестник „Аз-буки“	48,57 € / 95 лв.

Абонирайте се В РЕДАКЦИЯТА с отстъпка

5% от цената – при **ТРИ** и повече издания

10% от цената – при **ПЕТ** и повече издания

15% от цената – за **ПЪЛЕН** комплект от изданията

Контакти: София 1113,
бул. „Цариградско шосе“ № 125, бл. 5,
тел.: 0700 18466;
azbuki@mon.bg

www.azbuki.bg

В моето **XI НАЦИОНАЛЕН ФОТО КОНКУРС**

Училище

АЗ-БУКИ

е най-хубаво

Снимката участва в десетото издание на Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“, организиран от „Аз-буки“. Автор **Стефани Иванова**, VI клас, СУ „К. Петканов“, Бургас

XI НАЦИОНАЛЕН ФОТОКОНКУРС

„В моето училище е най-хубаво“

Под патронажа на министъра на образованието и науката

Национално издателство „Аз-буки“ очаква творбите за XI издание на Националния фотоконкурс „В моето училище е най-хубаво“.

В конкурса могат да участват ученици от I до XII клас, които представят във фотоси училищния живот.

За участниците от първата възрастова група – I до VII клас, фотоконкурсът се провежда без предварително зададена от организаторите конкурсна тема.

За участниците от втората възрастова група – VIII до XII клас, фотоконкурсът се провежда по предварително определени от организаторите две конкурсни теми:

- „Улови мига в училище“ – репортажна снимка, която изобразява емоция, действие или важен момент от училищния живот;

- „Героите на моето училище“ – портретна фотография – снимки на ученици, учители или вдъхновяващи личности в училище.

Авторските творби се приемат до 1 ноември 2026 г. на имейл: konkurs@azbuki.bg.

Подробните правила за участие са публикувани на <https://azbuki.bg/>

Победителите в първа възрастова група ще получат предметни награди, а отличените в двете категории във втора възрастова група – годишни стипендии. Те ще бъдат оценявани от жури от доказали се професионалисти във фотографията.

Най-добрите 12 фотографии ще бъдат включени в специален календар за 2027 г.

Обсерваторията в Рожен посреща любители на звездите

Националната астрономическа обсерватория „Рожен“ към Института по астрономия – БАН, ще проведе традиционния Ден на отворените врати на 31 май – неделя, от 10 до 16 ч., съобщават от най-големия изследователски астрономически център в Югоизточна Европа с ръководител проф. Камен Козарев.

Денят тази година съвпада с големия християнски празник Петдесетница – храмов празник за параклиса „Света Троица“, разположен непосредствено до кулата на 2-метровия телескоп в Обсерваторията.

Входът за граждани в Деня на отворените врати е свободен, като те ще могат да се запознаят с дейността на научния комплекс. Посещението включва кратка лекция в кулата на 2-метровия телескоп – най-голямото от петте наблюдателни съоръжения, с които разполага НАО „Рожен“, и разходка по външната му тераса, от която се разкриват зрелищни гледки към Родопите.

Любителите на науката и звездите ще могат да задават въпроси, свързани с Космоса, на астрономи от Института. Те ще разкажат и за най-новите научни задачи, по които работят в момента.

През това лято недалеч от Обсерваторията ще се осъществи и изграждането на най-новото научно съоръжение за изследване на различни космически обекти – първата в България и в Югоизточна Европа и 53-та на Стария континент станция на уникална паневропейски радиотелескоп LOFAR.

Преди три години официално беше открит и новият 1,5-метров телескоп „AZ 1500“. В края на миналата година пък заработи и най-новият до този момент в Обсерваторията 80-сантиметров оптичен телескоп. Те са изградени по проект в рамките на Националната пътна карта за научна инфраструктура 2020 – 2027 г., координирана от МОН. С двете модерни съоръжения дистанционно и без присъствието на оператор се

Снимка Камен Козарев

осъществяват астрономически наблюдения.

През 2026 г. Институтът по астрономия с НАО – БАН, отбелязва 45-годишнината на Националната астрономическа обсерватория „Рожен“, която отваря официално врати на 13 март 1981 г. Разположена е в централния дял на Родопите, на 1750 м надморска височина. Отворена е за посещения от март до октомври и годишно през нея преминават около 15 000 българи и чуждестранни гости.